

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

นิตินิภา เสนาฤทธิ์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2560

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ นิตินิภา เสนาฤทธิ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(ดร.ศุภวิน ทองแพง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.สมุทร ชำนาญ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธาน

(ดร.ชนจีน ทองแพง)

..... กรรมการ

(ดร.สมุทร ชำนาญ)

..... กรรมการ

(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 15 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งจาก ดร.ชนวิน ทองแพง อาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ ดร.สมุท ธานี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมงานนิพนธ์ และ ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู กรรมการสอบงานนิพนธ์ กรุณาให้แนวคิด คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนช่วยเหลือในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อีกทั้งยังส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้รับทราบแนวทางในการศึกษาวิจัย และการเขียนงานนิพนธ์ในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้บริหาร โรงเรียนในศูนย์เครือข่าย เกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นอย่างสูงที่ให้คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็น เครื่องตอบแทนพระคุณบิดา มารดา ตลอดจน ครู อาจารย์ และทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยนี้จนประสบความสำเร็จด้วยดี คุณค่า และประโยชน์ ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาคุณพระคุณของผู้ศึกษาค้นคว้า คณาจารย์ทุกท่าน ที่อยู่เบื้องหลังแห่งการวางรากฐานการศึกษาให้กับผู้ศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และผู้มีพระคุณ ทุกท่าน ที่มีได้เอื้อนาม ณ ที่นี้

นิตินิภา เสนาฤทธิ์

58950124: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ/ ผู้บริหารสถานศึกษา/ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง

นิตินิภา เสนาฤทธิ์: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

(LEADERSHIP OF SCHOOLADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY TEACHERS IN
KOH CHANG SCHOOL CLUSTER UNDER TRAT PRIMARYEDUCATIONAL SERVICE

AREA OFFICE) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ธนวิน ทองแพง, กศ.ด., สมุทร ชำนาญ, กศ.ด.
103 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน
และขนาดสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .26-.81
มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และ
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวม
และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

58950124: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed.

(EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: LEADERSHIP/ SCHOOL ADMINISTRATORS/ KOH CHANG SCHOOL CLUSTER

NITNIPA SENARIT: LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AS PERCEIVED BY TEACHERS IN KOH CHANG SCHOOL CLUSTER UNDER TRAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE. ADVISORY COMMITTEE: THANAWIN THONGPANG, Ed.D., SAMOOT CHAMNAN, Ed.D. 103 P. 2017.

The purposes of this research were to study and compare: Leadership of school administrators as perceived by teachers in Koh Chang School Cluster under Trat Primary Educational Service Area Office aspects by education degree, working experience and size. The sample consisted of 92 teachers in Koh Chang School Cluster under Trat Primary Educational Service Area Office in the academic year 2016. The data collection instrument was a 5-point rating scale questionnaire, with the item discrimination power between .26 and .81, the reliability coefficient of .93. The data was analyzed by percentage, Mean, Standard Deviation, *t*-test Independent and One-way Analysis of Variance.

The results of this research were as follows:

1. Leadership of school administrators as perceived by teachers in Koh Chang School Cluster under Trat Primary Educational Service Area Office, both overall and individual aspect, was at a high level.

2. Leadership of school administrators as perceived by teachers in Koh Chang School Cluster under Trat Primary Educational Service Area Office aspects by education degree, working experience and size of school degree no statistically significant difference.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	8
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
สภาพทั่วไปของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.....	11
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	15
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	22
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	67
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล.....	69
ข้อเสนอแนะ.....	77
บรรณานุกรม.....	79
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	91
ภาคผนวก ค.....	98
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามครูแบ่งตามขนาดโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด เป็นเกณฑ์..... 42
2	ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 49
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด โดยรวมและรายด้าน..... 51
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด ด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร..... 52
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด ด้านการจัดการเรียนรู้..... 53
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้..... 54
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้..... 55
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด ด้านการวัดประเมินผล และวิจัย..... 56
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรชด ด้านการนิเทศการศึกษา..... 57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
<p>10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการพัฒนา ระบบประกันคุณภาพภายใน.....</p>	58
<p>11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....</p>	59
<p>12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา.....</p>	60
<p>13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน.....</p>	61
<p>14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน.....</p>	62
<p>15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่าย เกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา.....</p>	64
<p>16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา....</p>	65
<p>17 ความสอดคล้องของข้อคำถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.....</p>	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.....	102

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคนทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559, 2555, หน้า 39) การศึกษาเป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาคนทุกช่วงชีวิตให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน ซึ่งเชื่อมโยงไปกับความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม รวมถึงพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และมีความสามารถในการแข่งขัน โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและศักยภาพ เพื่อสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ และเป็นฐานหลักของการพัฒนาประเทศต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 บัญญัติให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 3-4) ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ฉบับสรุปได้กำหนดวัตถุประสงค์ และแนวนโยบายเพื่อดำเนินการ ดังนี้ วัตถุประสงค์ 1) พัฒนาคอนอย่างรอบด้านและสมดุล เพื่อเป็นหลักของการพัฒนา นโยบาย มีดังนี้ 1.1) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ในทุกระดับและประเภทการศึกษา 1.2) ปลุกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจ ในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่น ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข และรังเกียจการทุจริต ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง 1.3) เพิ่มโอกาสทางการศึกษา ให้ประชาชนทุกคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ได้มีโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ยากจนอยู่ในท้องถิ่นห่างไกลทุรกันดาร

1.4) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และเสริมศักยภาพ การแข่งขันและร่วมมือกับนานาประเทศ 1.5) พัฒนามาตรฐานและระบบประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก 1.6) ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีคุณธรรมและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

วัตถุประสงค์ 2) สร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีแนวนโยบาย ดังนี้ 2.1) ส่งเสริมการจัดการศึกษา อบรม และเรียนรู้ของสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคม ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 2.2) ส่งเสริมสนับสนุน เครื่องข่ายภูมิปัญญา และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษา กีฬา เป็นวิถีชีวิต อย่างมีคุณภาพและตลอดชีวิต 2.3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้และสร้างกลไกการนำผลการวิจัยไปใช้ ประโยชน์ วัตถุประสงค์ 3) พัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาคน และสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ มีแนวนโยบายดังนี้ 3.1) พัฒนาและนำ เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3.2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยเร่งรัดกระจายอำนาจ การบริหารและจัดการศึกษา ไปสู่สถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3.3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารจัดการศึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา 3.4) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ และการลงทุนเพื่อการศึกษา ตลอดจนบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ 3.5) ส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศ ด้านการศึกษาพัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคม เอเชีย และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถ อยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2553 ก, หน้า 20-52)

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษา ความสำคัญของผู้นำในองค์กรทางการศึกษาหรือผู้บริหาร สถานศึกษานั้น ชีระ รุญเจริญ (2546, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับ สาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในด้านการจัดการศึกษา

ของประเทศชาติก็เช่นกันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ และ ชีระ บุญเจริญ (2549 ก, หน้า 51) ยังได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับวีรยุทธ ชาติกะกาญจน์ (2551, หน้า 59) ได้กล่าวถึง สถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาคือ ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษา และเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด และสถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, หน้า 187) กล่าวว่า การขับเคลื่อนงานการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปรอบที่ 2 ให้ไปสู่ความสำเร็จที่เป็นรูปธรรมนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ เป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้นำที่มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตอาสา มีความพร้อมที่จะนำการศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงได้มากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติจึงได้พยายามพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศทางการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ ดังเช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้บริหารต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 5 ประเด็น คือ 1) มีวิสัยทัศน์ต่อการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลง 2) มีภาวะผู้นำในการริเริ่ม การใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ 4) มีศักยภาพในการพึ่งตนเอง ในการพัฒนาวิชาการ และ 5) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา เช่นเดียวกับ สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา (2547, หน้า 2) ได้จัดทำหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ โดยกำหนดลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ไว้ในด้านการเป็นผู้นำด้านวิชาการ ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรเพื่อความเป็นเลิศ 2) การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาครูตามแนวปฏิบัติการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพและ 5) การประเมินผลเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 31)

ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาไว้ว่า ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนดมีสาระสำคัญ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วยความเป็นผู้นำทางวิชาการ และสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ให้มีความสำคัญและสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการ สถานศึกษา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาทุ่มเทความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จากการติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary Nation Education: O-NET) ปีการศึกษา 2559 ค่อนข้างต่ำ โดยวิชา ที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.66 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2559) ซึ่งส่วนหนึ่ง อาจเกิดมาจากการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ขาดการวางแผนที่ดี มอบหมายงานไม่ชัดเจน ขาดการนิเทศ ติดตามผลและการประเมินผล แสดงว่า ผู้บริหารยังไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการบริหารงานด้านวิชาการ ผู้บริหารยังขาด ภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการมีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น

จากสภาพความเป็นมาของปัญหาและปัญหาดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้อง เป็นผู้ที่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบเพื่อเป็นผู้นำและสร้างพลังความร่วมมือกับทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา ทั้งครูวิชาการ ครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้นตามเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลและเป็นไปตามความมุ่งหมายและหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด อยู่ในระดับใด
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน

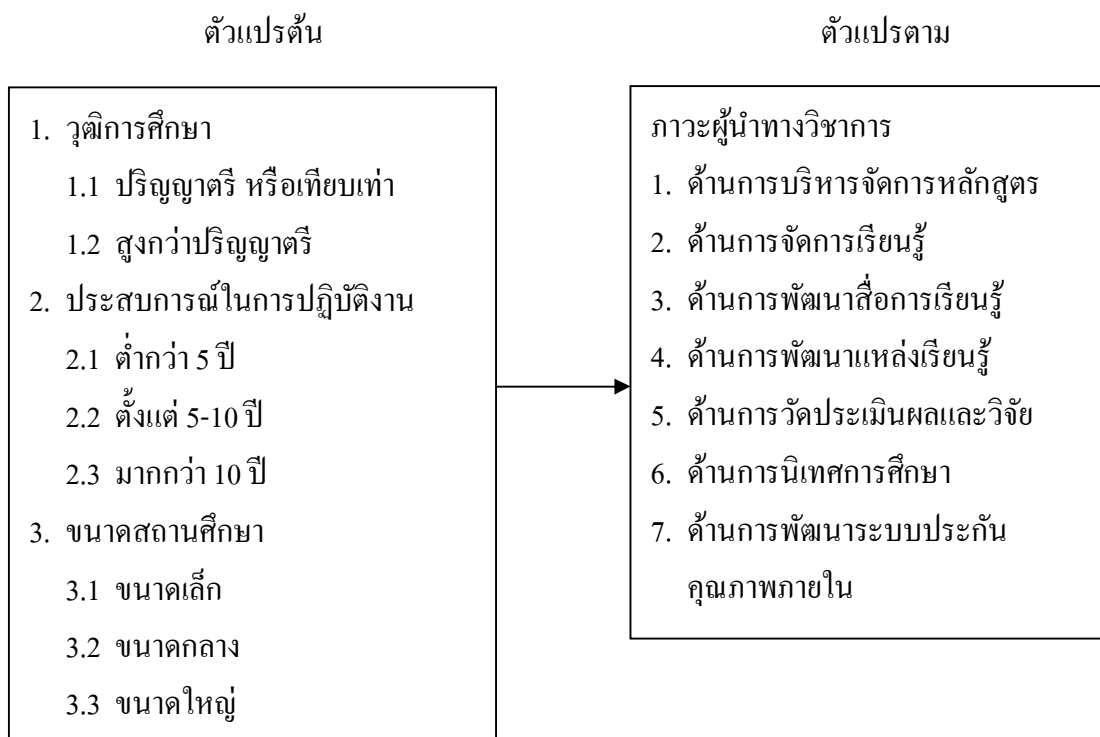
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัยจากแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 31) มี 7 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 5) ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย
- 6) ด้านการนิเทศการศึกษา และ
- 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยได้นำมาจัดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้นำทางวิชาการและนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาต่อไป

2. ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทักษะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปใช้ในการบริหารจัดการ วางแผนและกำหนดนโยบายในการเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

3. ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดได้นำไปประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริง เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมและประเทศชาติต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่เสนอของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาการวิจัยจากแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 31) มี 7 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
- 1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.5 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย
- 1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 118 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2559 โดยเปิดตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 92 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราดเป็นเกณฑ์

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

3.1.1 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

3.1.1.1 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

3.1.2.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปี

3.1.3 ขนาดสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะและบทบาทของผู้บริหารที่แสดงถึงความเป็นผู้นำทางวิชาการสามารถโน้มน้าวใจครู เกิดความตระหนักในการรวมพลัง และประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนาและบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับ การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและวิจัย การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

1.1 ด้านบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา การติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร เป็นต้น

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ตามสาระและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทางวิชาการเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งในและนอกสถานที่ เป็นต้น

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดนโยบายกระตุ้นการใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อที่มีคุณภาพ เป็นต้น

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง โดยเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก จัดตั้ง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน เป็นต้น

1.5 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา จัดให้มีฝ่ายส่งเสริมการทาวิจัยในชั้นเรียนของครู ส่งเสริมให้ครูวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ เป็นต้น

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำแก่บุคลากรด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ จัดตั้งคณะทำงานเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพ จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน เป็นต้น

2. ครู หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

5. โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ได้แก่ โรงเรียนบ้านคลองพร้าว โรงเรียนวัดสลักเพชร

โรงเรียนบ้านบางเป้า โรงเรียนอนุบาลเกาะช้าง และโรงเรียนวิชคามคชทวีป

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด หมายถึง หน่วยงานที่จัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ใน 7 อำเภอของจังหวัดตราด ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอเขาสมิง อำเภอเกาะช้าง อำเภอแหลมงอบ อำเภอคลองใหญ่ อำเภอบ่อไร่ และอำเภอเกาะกูด

7. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการสำเร็จการศึกษาสูงสุดของครูที่ปฏิบัติงาน โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

7.1 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หมายถึง สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

7.2 สูงกว่าปริญญาตรี หมายถึง สำเร็จการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

8. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

8.1 ต่ำกว่า 5 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 0-5 ปี

8.2 ตั้งแต่ 5-10 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 5 ปี จนถึง 10 ปี

8.3 มากกว่า 10 ปี หมายถึง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

9. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนโดยใช้เกณฑ์ จำนวนนักเรียน จำแนกเป็น 3 ขนาด ดังนี้

9.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน

9.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 120-300 คน

9.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. สภาพทั่วไปของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพทั่วไปของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

สภาพทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด (2559) ตั้งอยู่ที่เลขที่ 56 หมู่ที่ 2 ถนนสุขุมวิท ตำบลวังกระแจะ อำเภอเมือง จังหวัดตราด รหัสไปรษณีย์ 23000 เบอร์โทรศัพท์ 0-3951-1274 โทรสาร 0-3951-1278 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีเขตพื้นที่การศึกษาเพียงแห่งเดียว เป็นจังหวัดชายแดนสุดฝั่งทะเลตะวันออก มีเขตพื้นที่การปกครองทั้งหมด 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตราด อำเภอบ่อไร่ อำเภอเขาสมิง อำเภอแหลมงอบ อำเภอเกาะช้าง อำเภอเกาะกูด และอำเภอคลองใหญ่ มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 111 แห่ง 2 สาขา แบ่งตามขนาดโรงเรียน 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียน น้อยกว่า 120 คน) จำนวน 49 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียน 120-600 คน) จำนวน 59 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียน 601-1,500 คน) จำนวน 4 แห่ง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (มีนักเรียนมากกว่า 1,500 คน) จำนวน 1 แห่ง โดยตั้งอยู่อำเภอเมืองตราด 36 แห่ง อำเภอเขาสมิง 24 แห่ง อำเภอคลองใหญ่ 11 แห่ง อำเภอบ่อไร่ 19 แห่ง อำเภอแหลมงอบ 12 แห่ง อำเภอเกาะกูด 4 แห่ง และอำเภอเกาะช้าง 5 แห่ง

ภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

1. ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียมทั่วถึง และได้รับโอกาสในการศึกษาปฐมวัยอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับ

2. ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ

3. ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงมีคุณภาพ

4. การบริหารจัดการของโรงเรียนมีอิสระในการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการให้บริการ ดังนี้

4.1 โรงเรียนทุกแห่งสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพโดยยึดหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

4.2 โรงเรียนทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายในและผ่านการประเมินการศึกษาของ สมศ. รับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

4.3 ครู และบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตามสายงาน สามารถจัดการเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรและให้ความสำคัญกับพื้นฐานและศักยภาพของผู้เรียน

4.4 ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระหลักให้สูงขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีอำนาจหน้าที่ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พ.ศ. 2553 ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศึกษาตราด, 2559)

อำนาจหน้าที่

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์ จัดตั้งงบประมาณ เงินอุดหนุนทั่วไปของโรงเรียนและหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา แจกจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6. ประสาน ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมิน โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล ชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันอื่น ที่จัดรูปแบบการศึกษาที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็น หน้าที่ของผู้ใด โดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เป็นองค์กรชั้นนำในการบริหาร การศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน บริการเป็นเลิศสู่ประชาคมอาเซียน

นิยามวิสัยทัศน์

1. องค์กรชั้นนำ หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีการบริหาร จัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีเครือข่ายทางการศึกษา ใช้ ICT เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ และการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ทันสมัย

2. บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน หมายถึง โรงเรียนในสังกัด และ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด บริหารจัดการโดยยึดมาตรฐานประกันคุณภาพ ภายใน ตามกฎกระทรวง มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 มาตรฐาน และนโยบาย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. บริการเป็นเลิศ หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด เต็มใจบริการงาน ในหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง เท่าเทียมและเป็นกัลยาณมิตร

4. สู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง โรงเรียนในสังกัดจัดการเรียนรู้ที่เน้นบริบท ของประเทศในประชาคมอาเซียน เช่น ภาษา สังคม ประเพณีวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ อาชีพ ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ เพื่อสร้างความร่วมมือ ช่วยเหลือ การแลกเปลี่ยน การแข่งขัน พร้อมสู่ประชาคมโลกต่อไป

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียน ได้รับการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน เน้นการศึกษาสู่อาชีพและมีศักยภาพในการแข่งขันในประชาคมอาเซียน
2. จัดระบบการบริหารจัดการให้ทันสมัย ตามหลักธรรมาภิบาล
3. จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. พัฒนาบุคลากรให้เกิดความตระหนัก จิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดี
5. ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียน ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างครอบคลุมทั่วถึง
2. ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
3. ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
4. ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตสำนึกความเป็นชาติไทย มีคุณธรรม และดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ 1 ขยายโอกาสทางการศึกษา ให้ครอบคลุมทั่วถึง

- 1.1 เพิ่มโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง
- 1.2 สนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานการศึกษา

- 2.1 พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ
- 2.2 พัฒนาหลักสูตรแลพกระบวนการเรียนรู้
- 2.3 ยกกระดับคุณภาพผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบบริหารจัดการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

- 3.1 ปรับปรุงระบบบริหารจัดการ
- 3.2 สร้างเสริมการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 4 ปลุกจิตสำนึกความเป็นชาติไทย มีคุณธรรม และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- 4.1 ปลุกจิตสำนึกความเป็นชาติไทย
- 4.2 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม
- 4.3 เสริมสร้างการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1 ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน

5.2 ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ

ค่านิยม

1. กล้ายื่นหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
2. ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ
3. โปร่งใสตรวจสอบได้
4. ไม่เลือกปฏิบัติ
5. มุ่งผลสัมฤทธิ์

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำเป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษ คือ Leadership เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้นำโดยตรง เพราะการดำเนินงานของหน่วยงานหรือองค์กรจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากน้อย และมีประสิทธิภาพ สูง ต่ำ เพียงใดขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการบริหารของผู้นำหรือการใช้สภาวะของผู้บริหาร มีนักวิชาการทางการบริหารการศึกษาให้คำนิยามและแนวคิดไว้หลายท่าน ดังเช่น

Stogdill (1974, p. 4) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของการใช้อิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม เพื่อการตั้งเป้าหมายและบรรลุเป้าหมาย

Terry (1977, p. 410) ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสัมพันธ์ของบุคคลในอันที่จะทำให้บุคคลทำงานร่วมกันอย่างมีความมั่นใจ ตามความปรารถนาของผู้ที่ได้ชื่อว่าผู้นำ

Hersey and Blanchard (1993, p. 83) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการสร้างอิทธิพล จูงใจคนหรือกลุ่มเพื่อให้เกิดความพยายามร่วมกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

Daft (1994, p. 478) ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถของคนที่เป็ผู้นำในการใช้อิทธิพลหรือโน้มน้าวบุคคลอื่น เพื่อนำไปสู่การบรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น ภาวะผู้นำประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ผู้นำกับผู้ตาม 2) การโน้มน้าวหรืออิทธิพล และ 3) เป้าหมายขององค์กร

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544, หน้า 31) ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง พฤติกรรมส่วนตัวของบุคคลคนหนึ่งที่จะชักนำกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared gold) หรือเป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leader) และผู้ตาม (Followers) ซึ่งทำให้เกิด

การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared purposes) หรือเป็นความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กร

พัฒนา อำท้าว (2548, หน้า 9) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นในการชักจูงผู้อื่นให้ร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจและมีความกระตือรือร้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันตามที่กำหนดไว้

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549, หน้า 30) ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการบริหารตนเอง และครองใจผู้อื่นได้ โดยสามารถใช้คนอื่นทำบางอย่างตามเป้าหมายและแนวทางที่ตนวาดฝันหรือคาดคะเนเองได้

ธวัช บุญขมณี (2550, หน้า 2-3) ภาวะผู้นำ หมายถึง การกระทำระหว่างบุคคล โดยบุคคลที่เป็นผู้นำจะใช้อิทธิพล (Influence) หรือการคลบคลาดใจ (Inspiration) ให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มกระทำ หรือไม่กระทำบางอย่างตามเป้าหมายที่กลุ่มหรือองค์กรกำหนดไว้

ธีระ รุณเจริญ (2550, หน้า 140) ภาวะผู้นำ หมายถึง คุณสมบัติ เช่นสติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไป สู่จุดหมายที่ตั้งใจ

การดี อนันต์นาวี (2551, หน้า 77) กล่าวว่าไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการและสถานการณ์ที่บุคคลหนึ่งได้เป็นที่ยอมรับให้เป็นผู้นำกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มบุคคลนั้น สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่ามีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่กลุ่มเผชิญอยู่ได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำในการชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

พัชสิริ ชมพุกำ (2552, หน้า 194) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้นำและผู้ตาม ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับการโน้มน้าว สร้างแรงบันดาลใจมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ภาวะผู้นำเกิดขึ้นได้ในทุกระดับการจัดการ ไม่จำเป็นต้องอยู่ในการจัดการระดับสูงเท่านั้น และภาวะผู้นำจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายกลุ่ม หน่วยงานหรือองค์กร

สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้นำที่มีในการบริหารตนเองและผู้อื่น สามารถครองใจผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างความเชื่อมั่น และให้การสนับสนุน โน้มน้าวจิตใจผู้ใต้บังคับบัญชาให้ร่วมมือในการปฏิบัติงานเพื่อให้การปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่มีการกำหนดไว้

ความสำคัญของภาวะผู้นำ

ผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้การบริหารองค์กรมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ผู้นำจะต้องเป็นทั้งผู้บริหาร และเป็นหัวหน้าในองค์กรนั้น ๆ ดังนั้น ภาวะผู้นำ

ของผู้บริหารองค์กรจึงมีความสำคัญ ดังที่นักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของภาวะผู้นำต่าง ๆ กัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 60) ประสิทธิภาพของผู้นำจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้นำได้ใช้ภาวะผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำมีหลายแบบแล้วแต่ว่าจะเลือกใช้แบบใดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง การเลือกแบบภาวะผู้นำควรคำนึง ถึงผู้ได้บังคับบัญชา สถานการณ์และบุคลิกภาพของผู้นำมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางแล้วว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการในสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จ และเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยผลักดันให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นสิ่งเร้าและตัวเร่งอันสำคัญ ที่จะทำให้การทำงานของสถาน ศึกษาบรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย เป็นหลักสำคัญที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2544, หน้า 6) ได้สรุปความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำว่า องค์กรแต่ละองค์กร ประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญที่สุด คือ คน ซึ่งธรรมชาติของคนหากมีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันจะเกิดปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือ การยอมรับอิทธิพลทางใจและการลงมือปฏิบัติตามผู้มีอิทธิพลเหนือกว่ากำหนดให้เกิดการร่วมมือร่วมใจ ดำเนินการไปสู่จุดหมายโดยที่ทุกคนเกิดความพึงพอใจด้วยในภาวะเช่นนี้ “ผู้นำ” จึงเป็นผู้มีบทบาท “นำ” เพื่อนร่วมงานหรือผู้ได้บังคับบัญชาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ การกำหนดนโยบายของกลุ่ม หรือหน่วยงาน การวางแผน ผู้เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้ประสานงาน เป็นผู้ให้ความสะดวก เป็นผู้ติดตามดูแลให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือ เป็นผู้รับผิดชอบแทนหน่วยงานนั้น ๆ หรือเป็นตัวแทนติดต่อกับคนภายนอกและเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของกลุ่ม

พัชรี จิระจรรย์ (2545, หน้า 84) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีต่อกระบวนการบริหาร ดังต่อไปนี้ ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารในทุกระบบ ทุกงาน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของผู้นำให้เต็มความสามารถ ทำให้เกิดอิทธิพลในการครองใจผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาให้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้นำเกิดบารมี ได้รับความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจ ความอบอุ่น ในการรวมทีมหรือกลุ่มดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำแต่ละคนที่แสดงออกถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ในการบริหาร เพื่อที่จะทำให้ผู้ร่วมงานดำเนินกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นได้ และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูง จะสามารถแสดงพฤติกรรมในการนำ และมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานในทุก ๆ สถานการณ์

ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

สมัยโบราณมนุษย์มีความเชื่อว่า การเป็นเรื่องของความสามารถที่เกิดขึ้นเฉพาะตระกูล หรือเฉพาะบุคคลและสืบเชื้อสายกันได้ บุคลิกภาพ และลักษณะของการเป็นผู้นำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ แต่กำเนิดและเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัว สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ ผู้ที่เกิดในตระกูลของผู้นำย่อมจะต้องมีลักษณะผู้นำด้วย แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำเริ่มเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย มีการศึกษา และรวบรวมทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ โดยแบ่งตามระยะเวลาการพัฒนา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2536, หน้า 176-185) ดังนี้

1. ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ (Trait theories) เป็นระยะแรกของการศึกษาภาวะผู้นำเริ่มในปี ค.ศ. 1930-1940 แนวคิดมาจากทฤษฎีมหาบุรุษ (Great man theory of leaderships) ของกรีก และโรมัน โบราณมีความเชื่อว่า ภาวะผู้นำเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือโดยกำเนิดไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่สามารถพัฒนาขึ้นได้ลักษณะผู้นำที่ดีและมีประสิทธิภาพสูงจะประกอบด้วย ความเฉลียวฉลาด มีบุคลิกภาพซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้นำและต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงด้วย ผู้นำในยุคนี้ได้แก่ พระเจ้าโนโปเลียน ฮิตเลอร์ ฟอซบุรรมค้ำแห่งมหาราช สมเด็จพระนเรศวรมหาราช พระเจ้าตากสินมหาราช เป็นต้น ตัวอย่าง การศึกษาเกี่ยวกับ Theist Theories ของ Gardner ได้แก่

1.1 The tasks of leadership กล่าวถึง งานที่ผู้นำจำเป็นต้องมี 9 อย่าง ได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายของกลุ่มมีบรรทัดฐานและค่านิยมของกลุ่มรู้จักสร้างและใช้แรงจูงใจ มีการบริหารจัดการ มีความสามารถในการปฏิบัติการ สามารถอธิบายได้เป็นตัวแทนของกลุ่มได้ แสดงถึงสัญลักษณ์ ของกลุ่ม และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 Leader-constituent interaction เชื่อว่า ผู้นำต้องมีพลังพิเศษเหนือบุคคลอื่น หรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น ๆ เพื่อที่สนองตอบความต้องการขั้นพื้นฐาน ความคาดหวังของบุคคล และผู้นำต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาให้ผู้ตามมีความแข็งแกร่ง และสามารถยืนอยู่ด้วยตนเองอย่างอิสระทฤษฎีนี้พบว่า ไม่มีคุณลักษณะที่แน่นอนหรือชี้ชัดของผู้นำ เพราะผู้นำอาจไม่แสดงลักษณะเหล่านี้ออกมา

สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำทฤษฎีนี้มีคุณลักษณะผู้นำที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการและมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นมีความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นผู้ที่สามารถแสดงออกถึง ลักษณะของผู้นำได้ดี และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. ทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral theories) เป็นทฤษฎีที่มีการพัฒนาในช่วงปี ค.ศ. 1940-1960 แนวคิดหลักของทฤษฎี คือ ให้ความสำคัญในสิ่งที่ผู้นำปฏิบัติและชี้ให้เห็นว่า ทั้งผู้นำและผู้ตามต่างมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน โดยศึกษาตามแนวคิดของนักทฤษฎี มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แนวคิดจากการศึกษาของเคอร์ท เลวิท แห่งมหาวิทยาลัยไอโอวาได้แบ่งลักษณะผู้เป็น 3 แบบ คือ

2.1.1 ผู้นำแบบอัตตานิยมหรืออัตตาธิปไตย (Autocratic leaders) จะตัดสินใจด้วยตนเอง ไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แน่นอนขึ้นอยู่กับผู้นำเอง คิดถึงผลงาน ไม่คิดถึงคน บางครั้งจะทำให้เกิดศัตรูได้ ผู้นำลักษณะนี้จะใช้ได้ดีในช่วงภาวะวิกฤตเท่านั้น ผลของการเป็นผู้นำลักษณะนี้ จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และไม่เกิดความริเริ่มสร้างสรรค์

2.1.2 ผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic leaders) ใช้การตัดสินใจของกลุ่มหรือให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็นส่วนรวมทำงานเป็นทีมมีการสื่อสารแบบ 2 ทาง ทำให้เพื่อผลผลิตและความพึงพอใจในการทำงาน บางครั้งการอิงกลุ่มทำให้ใช้เวลานานในการตัดสินใจ ระยะเวลาที่เร่งด่วนผู้นำลักษณะนี้ไม่เกิดผลดี

2.1.3 ผู้นำแบบตามสบายหรือเสรีนิยม (Laissez faire leaders) จะให้อิสระกับผู้ใต้บังคับบัญชาเต็มที่ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหา จะไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่แน่นอน ไม่มีหลักเกณฑ์ ไม่มีระเบียบ จะทำให้เกิดความคับข้องใจหรือความไม่พอใจของผู้ร่วมงานได้ และได้ผลผลิตต่ำ การทำงานของผู้นำลักษณะนี้เป็นการกระจายงานไปที่กลุ่ม ถ้ากลุ่มมีความรับผิดชอบและมีแรงจูงใจในการทำงานสูง สามารถควบคุมได้ดี มีผลงานและความริเริ่มสร้างสรรค์

สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของผู้นำแต่ละแบบนั้นจะเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้างบรรยากาศในการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้น พฤติกรรมของผู้นำจึงจำเป็นต้องมีทักษะทางการบริหารในการเลือก ใช้ลักษณะของผู้นำแบบใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมที่สามารถ ควบคุมบุคลากรได้

2.2 แนวคิดจากการศึกษาของเรนีส ลีเคอร์ท (Likert's michigan studies) แห่งมหาวิทยาลัยมิชิแกน โดยแบ่งลักษณะผู้นำเป็น 4 แบบ ดังนี้

2.2.1 แบบใช้อำนาจ (Explorative authoritative) ผู้บริหารใช้อำนาจเผด็จการสูง ใ่ว่างใจผู้ใต้บังคับบัญชาน้อย บังคับบัญชาแบบขู่เข็ญมากกว่าการชมเชย การติดต่อสื่อสารเป็นไปทางเดียวจากบนลงล่าง การตัดสินใจอยู่ในระดับเบื้องบนมาก

2.2.2 แบบใช้อำนาจเชิงเมตตา (Benevolent authoritative) ปกครองแบบพอ ปกครองลูก ให้ความใ่ว่างใจผู้ใต้บังคับบัญชา จูงใจ โดยการให้รางวัล แต่บางครั้งขู่ลงโทษ ขอมให้การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน ได้บ้าง รับฟังความคิดเห็นจากผู้ใต้บังคับบัญชาบ้าง และบางครั้งยอมให้การตัดสินใจแต่อยู่ภายใต้การควบคุมอย่างใกล้ชิดของผู้บังคับบัญชา

2.2.3 แบบปรึกษาหารือ (Consultative democratic) ผู้บริหารจะให้ความใ่ว่างใจและการตัดสินใจแต่ไม่ทั้งหมด จะใช้ความคิดและความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอให้รางวัล

เพื่อสร้างแรงจูงใจจะลงโทษนาน ๆ ครั้ง และใช้การบริหารแบบที่มีส่วนรวม มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง จากระดับล่างขึ้นบนและจากระดับบนลงล่าง การวางแผนนโยบายและการตัดสินใจมาจากระดับบน ขณะเดียวกันก็ให้ยอมรับการตัดสินใจบางอย่างอยู่ในระดับล่างผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาในทุกด้าน

2.2.4 แบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง (Participative democratic) ผู้บริหารให้ความไว้วางใจและเชื่อถือผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอ มีการให้รางวัลตอบแทนเป็นความมั่นคงทางเศรษฐกิจแก่กลุ่ม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ตั้งจุดประสงค์ร่วมกัน มีการประเมินความก้าวหน้า มีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง ทั้งจากระดับบนลงล่าง ในระดับเดียวกัน หรือในกลุ่มผู้ร่วมงานสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารได้ทั้งในกลุ่มบริหาร และกลุ่มผู้ร่วมงาน

สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ นั้นมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้บริหารกับผู้ตามการที่จะประสบความสำเร็จกับการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น ผู้นำสามารถวิเคราะห์ตนเองในพฤติกรรมภาวะผู้นำต่างๆ กันและแบบสภาวะผู้นำที่ดีที่สุดคือลักษณะของผู้นำแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

3. ทฤษฎีภาวะตามสถานการณ์ (Situational or contingency leadership theories) เป็นทฤษฎี ที่นำปัจจัยสิ่งแวดล้อมของผู้นำมาพิจารณาว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จของผู้บริหาร ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่อำนวยให้ ซึ่งศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ดังนี้

3.1 แนวคิดทฤษฎีวงจรชีวิต Life-cycle theory ของ Hersey and Blanchard (1982, อ้างถึงใน ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม, 2537, หน้า 50) ได้เสนอทฤษฎีวงจรชีวิต โดยได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีเรดดินและยังยึดหลักการเดียวกัน คือ แบบภาวะผู้นำอาจมีประสิทธิผลหรือไม่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ซึ่งแบ่งภาวะผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

3.1.1 ผู้นำแบบบอกทุกอย่าง (Telling) ผู้นำประเภทนี้จะให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด และดูแลลูกน้องอย่างใกล้ชิด เหมาะสมกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับที่ 1 คือ (M1) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำ

3.1.2 ผู้นำแบบขายความคิด (Selling) ผู้นำประเภทนี้จะคอยชี้แนะบ้างว่าผู้ตามขาดความสามารถในการทำงาน แต่ถ้าผู้ตามได้รับการสนับสนุนให้ทำพฤติกรรมนั้น โดยการให้รางวัลก็จะทำให้เกิดความเต็มใจที่จะรับผิดชอบงานและกระตือรือร้นที่จะทำงานมากขึ้น ผู้บริหารจะใช้วิธีการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง และต้องคอยสั่งงานโดยตรง อธิบายให้ผู้ตามเข้าใจ จะทำให้ผู้ตามเข้าใจและตัดสินใจในการทำงานได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานอยู่ในระดับที่ 2 คือ (M2) บุคคลมีความพร้อมอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง

3.1.3 ผู้นำแบบเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม (Participation) ผู้นำประเภทนี้จะคอยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการตัดสินใจ มีการซักถาม มีการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง หรือรับฟังเรื่องราว ปัญหาต่าง ๆ จากผู้ตาม คอยให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทำให้ผู้ตามปฏิบัติงาน ได้เต็มความรู้ความสามารถและมีประสิทธิภาพ เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ 3 (M3) คือ ความพร้อมของผู้ตามอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถแต่ไม่เต็มใจที่จะรับผิดชอบงาน

3.1.4 ผู้นำแบบมอบหมายงานให้ทำ (Delegation) ผู้บริหารเพียงให้คำแนะนำและช่วยเหลือเล็กน้อย ๆ ผู้ตามคิดและตัดสินใจเองทุกอย่าง เพราะถือว่าผู้ตามที่มีความพร้อมในการทำงานระดับสูงสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพได้ดี เหมาะกับผู้ตามที่มีความพร้อมอยู่ในระดับ 4 (M4) คือ ความพร้อมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีทั้งความสามารถแล้วเต็มใจหรือมั่นใจในการรับผิดชอบการทำงาน

สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำตามแนวคิดของเฮอริชเชอร์ และบลันชาร์ด เป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์ภาวะผู้นำกับผู้ตามขึ้นอยู่กับสถานการณ์เพื่อใช้ประกอบการบริหารบุคลากรใน 4 แบบ และในแบบที่ 4 นั้น ผู้นำแบบมอบหมายงานให้ทำจะเป็น ลักษณะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

3.2 แนวคิดแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของฟิดเลอร์ (Fiedler, 1967, p. 79) อ้างถึงใน สร้อยตระกูล ธรรมานะ, 2541, หน้า 264-265) กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพที่คำนึงถึงตัวแปรกำหนดสถานการณ์ที่เอื้อต่อการใช้ความเป็นผู้นำประกอบด้วยปัจจัย 3 ส่วน คือ

3.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม บุคลิกภาพของผู้นำ มีส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดกลุ่มยอมรับ

3.2.2 โครงสร้างของงาน งานที่ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับโครงสร้างของงานอำนาจของผู้นำจะลดลง แต่ถ้างานใดต้องใช้ความคิด การวางแผน ผู้นำจะมีอำนาจมากขึ้น

3.2.3 อำนาจของผู้นำ ผู้นำที่ดีที่สุด คือ ผู้ที่เห็นงานสำคัญที่สุด แต่ถ้าผู้นำที่จะทำเช่นนี้ได้ผู้นำต้องมีอำนาจและอิทธิพลมาก แต่ถ้าผู้นำมีอิทธิพลหรืออำนาจไม่มากพอ จะกลายเป็นผู้นำที่เห็นความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าเห็นความสำคัญของงาน

สามารถสรุปได้ว่า แนวแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล คิดตามทฤษฎีของฟิดเลอร์ คือ การผู้นำต้องคำนึงถึงตัวแปร ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โครงสร้างของงาน และอำนาจของผู้นำ ที่สามารถกำหนดสถานการณ์ ที่เอื้อให้ผู้บริหารใช้ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และสามารถควบคุมสถานการณ์ขององค์กรได้

4. ทฤษฎีภาวะนำการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership theories)

Tichy and Devanna (1989, pp. 27-32) ได้ศึกษาและสรุป คุณลักษณะของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนี้

4.1 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถเปลี่ยนแปลงองค์การรับผิดชอบไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า

4.2 กล้าและเปิดเผยเป็นคนกล้าและเผชิญกับความเป็นจริง

4.3 มีความเชื่อมั่นในคนอื่นว่ามีความสามารถ

4.4 ชี้นำให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่าของเป้าหมาย

4.5 เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

4.6 มีความสามารถในการเผชิญกับความสลับซับซ้อน ความคลุมเครือ ความไม่แน่นอนได้

4.7 เป็นผู้มองการณ์ไกล สอดคล้องกับ Sergiovanni (1984, pp. 19-22)

ได้สนับสนุนให้นำไปใช้ในสถานศึกษา และชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะแบบเสริมสร้างปลุกเร้าศักยภาพของความเป็นมนุษย์ที่จะทำงานเพื่อหน่วยงานโดยส่วนรวม มิใช่พวกพ้องของตน ทำให้ผู้บริหารและครูทุ่มเทการทำงานเพื่อคุณภาพของโรงเรียนมากกว่าตนเอง ส่งเสริมสมรรถภาพ และความเป็นอิสระในการทำงาน ใช้อำนาจเพื่อการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และมีลักษณะเด่นอีกประการหนึ่งก็คือ การเป็นผู้นำอย่างสร้างความผูกพัน (Leader as bonding) จะยกระดับคุณธรรม จริยธรรม และความประพฤติทั้งของผู้นำและผู้ตาม สร้างความผูกพันกับหน่วยงานมิใช่ตำแหน่งหน้าที่ กระตุ้นให้ตระหนักถึงเป้าหมายหลักของหน่วยงาน บริหาร โดยการมีส่วนร่วม นอกจากนี้ มีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ สอดคล้องกันว่า เป็นนักพัฒนา (Developer) มีความพยายามสร้างทีมงานที่มีความรับผิดชอบ หรือพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนอย่างต่อเนื่อง และถ้าจะต้องการจะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลสูงจะต้องเป็นผู้นำแบบปฏิรูปหรือเปลี่ยนสภาพ

สามารถสรุปได้ว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจะเป็นที่ยกย่องเคารพนับถือ สร้างหาไว้วางใจและทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน และเป็นกระบวนการที่ผู้นำเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ตามให้ขึ้นจากตามพยายามที่คาดหวังเป็นผลให้การปฏิบัติงานเกิดความคาดหวัง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

เมื่อก้าวถึงผู้นำทางวิชาการอาจจะมองไปที่ครูผู้สอน แต่ในความจริงยังต้องมองไปที่ผู้บริหารสถานศึกษาด้วย เพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุ

วัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่สถานศึกษามีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ก็จะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

Hoy and Miskel (1982, pp. 190-192) ได้เสนอ แนวคิดของภาวะผู้นำด้านการศึกษารวมประกอบด้วย การกำหนดจุดหมายการสอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้การพัฒนา และนำหลักสูตรไปปฏิบัติ การประเมินผลและเลือกวัสดุหลักสูตรการประเมินการใช้ประโยชน์ของทรัพยากร การเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอน การนิเทศแบบคลินิก และการวางแผน เพื่อความก้าวหน้าบุคลากร

Duke (1987, p. 6) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอน หมายถึง ความตั้งใจที่จะจัดสรรเวลาในการปรับปรุงการเรียนการสอนมีความสามารถที่จะใช้เวลาให้มากกว่าปกติ ให้กับชั้นเรียนเป็นพิเศษและยังมุ่งเน้นไปที่สวัสดิการของโรงเรียนทั้งหมดและการสร้างวิสัยทัศน์ให้ชัดเจนตามธรรมชาติของการเรียนการสอนที่ดี

Davis and Thomas (1989, p. 21) ผู้นำทางวิชาการ หมายถึง บทบาท สำคัญต่อครูใหญ่ที่จะเน้นกิจกรรมในด้านการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในห้องเรียนของครู สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำและการบริหารสามารถนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมายและประสานงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอน ตลอดทั้งการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร

สมคิด สร้อยน้ำ (2547, หน้า 41) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและปรัชญาในหลักสูตรกลุ่มต่าง ๆ ตระหนักว่า ไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุด ตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตร การพัฒนาความเป็นมนุษย์ การเป็นตัวแบบเชิงวิชาการ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง การจัดการให้เป็นไปตามแผนการสอนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประยูร อาคม (2548, หน้า 13) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใน 8 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัด การเรียนการสอน การจูงใจ การสนับสนุนการจัดการ ในชั้นเรียน การสนับสนุน การประเมินผลการเรียนของนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน

สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551, หน้า 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วยงานพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานพัฒนา และส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ งานนิเทศการศึกษา งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, หน้า 188-190) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำ หรือโน้มน้าวใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจ และเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ

สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะ และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าวใจข้าราชการครู เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและวิจัย การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ

นักวิชาการหลายท่านได้กำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

McEwan (1998, p.13) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลว่า ประกอบด้วย องค์ประกอบ 7 ด้าน คือ

1. การสถาปนาเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน
2. การจัดการทีมงาน
3. การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. การสื่อสารพันธกิจและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน
5. การตั้งความคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน
6. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ
7. การสร้างและรักษาเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงาน และผู้ปกครอง

Seyfarth (1999, pp. 165-273) ได้กำหนด ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาท หน้าที่ ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนไว้ 5 ด้าน คือ

1. มุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร
2. การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. การประเมินผลการสอนของครู
5. การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ถวลิ มาตรการเยี่ยม (2544, หน้า 126 อ้างถึงใน ถัดดาวรรณ นัคดาเทพ, 2557, หน้า 40)

ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ด้าน คือ

1. การกระตุ้นให้ครูตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียนและคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

2. การมีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานด้านวิชาการ
3. การสร้างสิ่งจูงใจให้ครูและใช้ระบบการให้รางวัลที่สนับสนุนงานวิชาการ
4. การติดตามดูแลความก้าวหน้าด้านวิชาการ
5. การใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์
6. การสร้างสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบ
7. การติดตามดูแลการปฏิบัติการสอนของครู
8. การสังเกตการสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

วิษณุ จุลวรรณ (2547, หน้า 94-95) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน มีองค์ประกอบ 8 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทฐานะผู้นำในการบริหารจัดการเพื่อผลสำเร็จของงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทการเป็นผู้นำในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและปรับตัวได้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีความเจริญอย่างรวดเร็ว

3. ด้านความสามารถ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่จะสามารถนำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มาสู่สถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการยอมรับ และความร่วมมืออย่างมั่นใจของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ด้านบุคลิกภาพ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างคุณสมบัติของผู้นำทางวิชาการให้มีความเชื่อมั่นตนเองที่จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดศรัทธายอมรับและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจนประสบความสำเร็จ และส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของสถานศึกษา

5. ด้านการนิเทศ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำในการเป็นผู้นิเทศและให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือแก่ ครู อาจารย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลักอันเป็นปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ด้านการวางแผน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้เพื่อที่จะช่วยทำให้มองเห็นภาพของโรงเรียนว่า ขณะนี้ เราอยู่ ณ จุดใด และต้องการจะพัฒนาไปในทิศทางใด เพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมาย ในการปฏิบัติที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ด้านการอำนวยความสะดวก เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการจะต้องแสดงบทบาทในการอำนวยความสะดวกเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนทุก ๆ ด้านให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

8. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องแสดงบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมี โดยเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำและการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นมีคุณภาพตามที่ต้องการ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ก.ค.ศ. (2553, หน้า 31) กล่าวถึง พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 มาตรา 80 บัญญัติให้มีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากร

ทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบางตำแหน่งและบางวิทยฐานะ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดี คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในอันที่จะทำให้ การปฏิบัติหน้าที่ราชการ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล และความก้าวหน้าแก่ราชการ ซึ่งมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัด การเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการวัดประเมิน ผลและวิจัย 6) ด้านการนิเทศการศึกษา และ 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

วิชัช วงษ์ใหญ่ (2543, หน้า 174) การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การวางแผน การควบคุมกำกับดูแล การจัดระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน โครงการ วิชาการที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรและการสอน โดยสอดคล้องกับการพัฒนา ผู้เรียนตามธรรมชาติการเรียนรู้ และตอบสนองเจตนารมณ์ของหลักสูตร หลักการบริหารหลักสูตร ที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) เอกสารหลักสูตรมีความชัดเจน สมบูรณ์ทันสมัย ชี้แนวทาง ในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผู้สอนมีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ และ เจตคติที่ดีต่อหลักสูตร สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้ตามเป้าหมายของหลักสูตร 3) ผู้เรียนมีความพร้อมเกี่ยวกับความรู้ ทักษะพื้นฐาน พร้อมที่จะเรียนหลักสูตรนี้ได้ 4) มีบริการ สนับสนุน ส่งเสริมการใช้หลักสูตรที่ดีและเพียงพอที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตร 5) ระบบการบริหาร หลักสูตรที่ดีและมีประสิทธิภาพ พร้อมที่จะช่วยเหลือแนะนำการใช้หลักสูตรการเรียนการสอน กับผู้เรียน 6) ระบบอาจารย์ที่ปรึกษามีประสิทธิภาพพร้อมที่จะช่วยเหลือแนะนำการใช้หลักสูตร การเรียนการสอนกับผู้เรียน 7) มีบรรยากาศวิชาการที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ และ บรรยากาศทางสังคมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมกับผู้เรียน 8) ระบบควบคุมข้อมูลเกี่ยวกับการ ใช้หลักสูตร การติดตามผลการใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ชวลิต ชุกก่าแพง (2550, หน้า 64-65) การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการบริหารงาน ด้านวิชาการ ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด การบริหารหลักสูตรนั้น เป็นระบบของหลักสูตร จะต้องบริหารอย่างเป็นระบบระเบียบและรวมถึงกระบวนการเรียนการสอนด้วยระบบการบริหารหลักสูตรจะต้อง มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ การวางแผน หลักสูตร การนำหลักสูตร ไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551, หน้า 110) การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง กระบวนการ จัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่นำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สามารถพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 49) การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีการเตรียมการ เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่การวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การประชาสัมพันธ์หลักสูตร โดยการตรวจสอบ หลักสูตรแม่บทก่อนนำไปใช้ การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่งบประมาณ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การจัดทำโครงการสอน เป็นต้น

สามารถสรุปได้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร อันประกอบด้วย การวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร รวมถึง การควบคุมกำกับดูแล การจัดระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอน เพื่อให้ ประโยชน์สูงสุดแก่ สามารถพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

ด้านการจัดการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548, หน้า 6) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินงานของกระบวนการจัดการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 25) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสำคัญ ในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มี มาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมาย ที่สำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญที่ต้องการ ให้เกิดแก่ผู้เรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ข, หน้า 9-10) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย ครูผู้สอน จึงควรให้ความสำคัญและสรรหากระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ นำพาให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนควรได้มีส่วนร่วม

ในการออกแบบกิจกรรม/ กระบวนการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียนพัฒนาผู้เรียน ให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและมุ่งเน้นความรู้คู่คุณธรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความหลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ธรรมชาติของวิชา ให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ ใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยครูผู้สอน เป็นผู้อำนวยความสะดวก

ฉันท ชาทูทอง (2553, หน้า 37) การจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเป็นผู้ช่วยเหลือ สนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนเป็นผู้ทำหน้าที่เรียน ด้วยตนเอง และต้องเรียนรู้ คู่คุณธรรม และเป้าหมายของการเรียนแบ่งเป็นด้านปัญญามุ่งให้ผู้เรียน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านอารมณ์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถทางอารมณ์ เห็นคุณค่า และเข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น แก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ด้านสังคม มุ่งเน้นความรู้เพื่อเข้าใจสถานการณ์ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางความคิด การกระทำ โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและวัฒนธรรม

สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นเครื่องมือ สำคัญที่จะนำพาให้ผู้เรียน ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะทำ ให้ผู้เรียนได้รับการฝึกฝน พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ของหลักสูตร

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 27) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการสื่อ การเรียน ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะ กระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังได้กล่าวว่า สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่าย การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มี ความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการและลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

วรวิทย์ นิเทศศิลป์ (2551, หน้า 12) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การปรับ หรือพัฒนาการเรียนรู้ หรือสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้พัฒนากิจกรรมทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้จากอดีตสู่ปัจจุบันเพราะเป็นผู้ช่วยคุณครูสอนผู้เรียน ช่วยให้การงาน ลดน้อยลง เหนื่อยน้อยลง สอนน้อยลง แต่ผู้เรียนได้ความรู้กว้างขึ้น สื่อกิจกรรมเป็นวิธีการที่คุณครู จะสรรค์สร้างความคิดสร้างสรรค์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมการกระทำ ให้ผลสำเร็จดังที่ตั้งหวังไว้ ตั้งแต่แรก

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 89) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และประโยชน์ ต่อผู้สอนและผู้เรียน แต่ความสำคัญและประโยชน์จะต้องตกอยู่กับผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สุด เพราะ สื่อการเรียนรู้เป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญได้บรรลุไปตาม วัตถุประสงค์ของ การเรียนรู้ในบทเรียนและเนื้อหาสาระนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และสามารถมากขึ้นตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 ข, หน้า 22-23) การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสื่อจะทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ ความรู้ลึกและเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ให้ผู้เรียน ปัจจุบันสื่อการเรียนรู้มีอิทธิพลสูงต่อ การกระตุ้นให้ผู้เรียน กลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ความรู้ สื่อการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เชิงเนื้อหา ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงความรู้ใหม่ที่ได้เข้ากับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี 2) ทักษะ สื่อการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน 3) คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ เห็นคุณค่าในตนเอง มีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีงาม

สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดนโยบายกระตุ้น การใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ ส่งเสริมครู ให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ส่งเสริมให้ครูเลือกใช้สื่อที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้ครูศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

กรมวิชาการ (2546, หน้า 19) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาแหล่งข้อมูล ข่าวสารสารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียน เกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จันทร์เพ็ญ ประสาทไทย (2551, หน้า 12) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่แวดล้อมใกล้ตัวหรือไกลตัวโรงเรียน แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ ที่สนับสนุนส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้น สามารถคิดสร้างสรรค์ พัฒนาจากสภาพที่เป็นอยู่เดิมให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษาเรียนรู้ สามารถเลือกรับเอาสิ่งที่จริงใจ หรือไม่จริงใจเรียนรู้

วรรณภา อุดมศาสตร์สกุล (2551, หน้า 15) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทางการศึกษา ดังนี้ 1) เป็นแหล่งที่รวบรวมขององค์ความรู้อันหลากหลายพร้อมที่จะให้นักเรียนเข้าไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2) เป็นแหล่งเชื่อมโยงให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ ใกล้ชิดกัน ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแก่บุตรหลานของตน 3) เป็นแหล่งข้อมูลทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข เกิดความสนุกสนาน และมีความสนใจที่จะเรียนรู้ ไม่เกิดความเบื่อหน่าย 4) ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ขณะเดียวกันก็สามารถเข้าร่วมกิจกรรมและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 5) ทำให้นักเรียนได้รับการปลูกฝังให้รู้และรักในท้องถิ่นของตน มองเห็นคุณค่า และตระหนักถึงปัญหาในชุมชนของตน พร้อมทั้งจะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, หน้า 134) ได้กล่าวถึง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ ดังนี้ 1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาที่ใกล้เคียง 2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง 3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียงโดยเน้นความปลอดภัยเป็นหลัก จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การวัดประเมินผลและวิจัย

กองวิจัยทางการศึกษา (2545, หน้า 4) การวัดประเมินผลและวิจัยในชั้นเรียน เป็นการบูรณาการการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาของเด็กในชั้นเรียนเป็นครั้ง ๆ ไป รวมถึงการหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ หรือประดิษฐ์คิดค้น

สิ่งใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อแก้ ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการเรียนการสอนในชั้นเรียน
ของตนเอง โดยอาศัยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

พิสนุ พงศ์ศรี (2549, หน้า 5) การวัดประเมินผลและวิจัย หมายถึง กระบวนการ
ตัดสินคุณค่าในบริบทขอบข่ายทางการศึกษาเช่น สื่อการสอน การเรียนรู้ การสอน หลักสูตร
โครงการ พฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน การประกันคุณภาพ และองค์การทางการศึกษา เป็นต้น
กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 29) กล่าวถึงประโยชน์ของข้อมูลจากการวัดประเมิน
ผลและวิจัย ระดับต่าง ๆ ว่า เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษา ที่จะต้องจัดระบบช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข
ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล
ที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถ
พิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ากลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม
กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธ โรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกาย
และสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมิน จึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการ
ช่วยเหลือผู้เรียน ได้ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จ
ในการเรียน

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2552, หน้า 23) การวัดประเมินผลและวิจัย ถือได้ว่ามีประโยชน์อย่างยิ่ง
โดยที่การประเมินผลที่สำคัญที่สุด คือ มุ่งนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา ซึ่งผลจากการประเมินจะคุ้มค่ามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้เกี่ยวข้องที่จะนำไปใช้กับใคร
ในกิจการใด และอย่างไรบ้าง และกล่าวว่าประโยชน์ของการประเมินมีประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู
ผู้บริหาร ผู้ปกครองการแนะแนว และการวิจัย

สามารถสรุปได้ว่า การวัดประเมินผลและวิจัย หมายถึง การกำหนดระเบียบแนวปฏิบัติ
เกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการการวัดผลประเมินผล
แต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาสาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัด
การเรียนรู้ ให้คำแนะนำ คำปรึกษาครู ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง จัดให้มี
ฝ่ายส่งเสริม ดูแล และนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ส่งเสริมให้ครู ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย
เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สร้างขวัญและกำลังใจ ให้รางวัล ยกย่อง
ชมเชย พิจารณาความดีความชอบแก่ครูที่ทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมครูพัฒนาตนเอง ด้านการวัดผล
ประเมินผลและการวิจัยอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในและนอกสถานศึกษา

การนิเทศการศึกษา

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 90) การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 4 ประการ
ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างครูและบุคลากร

ทางการศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรเหล่านั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น 2) เพื่อพัฒนา
งานการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่นักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการสอน ของครู โดยเหตุนี้
การนิเทศที่จัดขึ้นจึงมีจุดมุ่งหมาย ที่จะพัฒนางาน ซึ่งได้แก่ การสอนนั่นเอง 3) เพื่อสร้าง
การประชาสัมพันธ์ การสร้างประสานสัมพันธ์นั้นเป็นผลที่เกิดจากการทำงานร่วมกันผลักดันเปลี่ยน
กันเป็นผู้นำผู้ตาม ซึ่งไม่ใช่เป็นการกระทำภายใต้การถูกบีบบังคับ และคอยตรวจตราหรือคอยจับผิด
4) เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ การสร้างขวัญและกำลังใจนั้นถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญ
อีกประการหนึ่งของการนิเทศ ทั้งนี้เพราะ ขวัญและกำลังใจ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคล
มีความตั้งใจทำงาน หากการนิเทศไม่ได้ทำการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว
การนิเทศ ก็ย่อมจะประสบผลสำเร็จได้ยาก

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 204) การนิเทศการศึกษา หมายถึง กิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ
กิจกรรมของการบริหารการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงเงื่อนไขการเรียนรู้ และ
ความเจริญงอกงามของผู้เรียน โดยมุ่งให้ผู้สอนปรับปรุงวิธีการสอนและจัดกิจกรรมอื่นควบคู่
ไปด้วย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 223) การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการ
จัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูผู้สอนและบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้สอนและเพิ่มคุณภาพ
ของบทเรียนให้เป็นที่ไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 49) การนิเทศภายใน (Internal
supervision) หมายถึง การนิเทศที่ดำเนินการภายในสถานศึกษาซึ่งมีครู ผู้บริหาร และบุคลากรภายใน
สถานศึกษาร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพ
ของการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสำเร็จ
ตามมาตรฐานที่กำหนด บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ใกล้ชิดกับนักเรียนจึงย่อมทราบปัญหาต่าง ๆ
ได้ดีกว่าคนภายนอก เพราะฉะนั้นการนิเทศภายในโรงเรียนจะสอดคล้องกับปัญหา และ
ความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนได้อย่างดี

สามารถสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ
และการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ให้ความรู้ คำแนะนำแก่บุคลากรด้านวิชาการ
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ดูแลส่งเสริม นิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอน
อย่างใกล้ชิด ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น
หรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

วิริยูทธ ชาตะกาญจน์ (2551, หน้า 75) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการ หรือกลไกใด ๆ ที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นับว่าเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจต่อสังคม ผู้ปกครอง ประชาชน และสถาบัน ว่าสถาบันการศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ผู้จบการศึกษา มีคุณภาพ มาตรฐานที่กำหนดไว้

สันติ บุญภิรมย์ (2552, หน้า 237) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง สถานศึกษา ที่จัดการศึกษา ต้องดำเนินการด้านการศึกษาให้มีระบบเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องตามเงื่อนไข ที่กำหนด เพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษา และยังต้องพัฒนาหรือรักษาคุณภาพการศึกษาอีกด้วย ทั้งนี้สถานศึกษาต้องประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยดำเนินการ ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการประกาศกำหนด

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, หน้า 230) การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการ โดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคม โดยรวม ว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บน พื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลิตผลไม่มีคุณภาพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 30) การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา (Internal quality assurance) หมายถึง การที่สถานศึกษาดำเนินการอย่างมีแบบแผน เป็นระบบในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดจากกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุถึงการประกันคุณภาพภายในว่าดำเนินการ โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

สามารถสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรม ของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นที่จะพัฒนาหรือรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้ มาตรฐาน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ทำให้เกิด ความพึงพอใจ ความมั่นใจของผู้รับบริการ

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรวุฒิการศึกษาประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาซึ่งนับว่าสำคัญต่อการพัฒนาทางด้านวิชาการของสถานศึกษา

วุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการศึกษาทำให้คนมีความรู้ ความคิดที่กว้างไกล และบุคคลที่มีความรู้หรือได้รับการศึกษาสูง ๆ ย่อมเป็นที่เชื่อถือ ได้รับความเคารพยกย่องปฏิบัติตาม ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปรวุฒิการศึกษาของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ฉิมทับ (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอน ในอำเภอบ้านนังสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอน ในอำเภอบ้านนังสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ นาถิม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความ คาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัย สำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปริบูรณ์งกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

จากที่แนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนที่แตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดของแต่ละบุคคลให้มีความแตกต่างตามไปด้วย

ประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน

ประสบการณ์การ ในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะว่าสถานศึกษาที่มีครูมีประสบการณ์การสอนมากย่อมส่งผล

ให้การพัฒนาการเรียนการสอน สื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถทันกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาให้ดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปรประสพการณ์การในการปฏิบัติงาน ของครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระชาติ วัฒศรี (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามประสพการณ์ การทำงานในตำแหน่ง พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีด้านการตรวจสอบความก้าวหน้า ของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน และด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน เท่านั้น ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวผัน ขันดี (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ผู้ที่มีประสพการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ ปานแก้ว (2552) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต1 และเขต 2 ที่มี ประสพการณ์การในการทำงานที่มีต่อภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ กลุ่มที่มีประสพการณ์ในการทำงานมากกว่า 10-20 ปี แตกต่างจากกลุ่มที่มี ประสพ การณ์ในการทำงาน มากกว่า 20 ปี

จากที่แนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าประสพการณ์ในการปฏิบัติงาน ของครูผู้สอนที่แตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถม ศึกษาตราด ของแต่ละบุคคลให้มีความแตกต่างตามไปด้วย

ขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีผลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา และขนาดสถานศึกษามีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของประสิทธิผลของ โรงเรียน และขนาด โรงเรียนมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ การปฏิบัติงานภายในองค์กรนั้น ๆ ประสบความสำเร็จ เมื่อองค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้นกิจกรรม ในองค์กรจะมีความซับซ้อน ทำให้ประสิทธิภาพของระบบต่าง ๆ ที่จัดไว้อาจลดต่ำลง ตลอดจน ทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปร ขนาดสถานศึกษาของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิไลพร อภิบาลศรี (2551, หน้า 42) กล่าวไว้ว่า ขนาดของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อความสามารถในการบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียน เพราะขนาดของโรงเรียนเป็นตัวกำหนดจำนวนนักเรียนและจำนวนบุคลากร ซึ่งโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันจะทำให้โครงสร้างและปริมาณงานของโรงเรียนต่างกัน โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีโครงสร้างซับซ้อนกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ซึ่งมีโครงสร้างและปริมาณที่ต่างกันนี้จะเป็นผลต่อการดำเนินงานต่างกันไปด้วย ดังนั้นเพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และเป็นการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ดีและมีมาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชำนาญ ท่วมพงษ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา สำนักงานประถมศึกษาของ เขต 1 พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันั้นโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุมลพรรณ เกิดโมลี (2550) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง ตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากที่แนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าขนาดสถานศึกษาของครูผู้สอนที่แตกต่างกันมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดของแต่ละบุคคลให้มีความแตกต่างตามไปด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วีรชาติ วัฒศรี(2550) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า 1) ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปราณี นิมทับ (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบ้านนั้งสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบ้านนั้งสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน

ระดับมาก และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน ในอำเภอบ้านนั้งस्ता สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอนที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา ตามขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานพัฒนา หลักสูตร งานพัฒนากระบวนการเรียนรู้ งานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ งานนิเทศ การศึกษา งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อเปรียบเทียบความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ ขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

จันทร์ฉาวา แจ่มจำรัส (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการพัฒนาการบริหาร งานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบต้องการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชัยณรงค์ นาถิม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ที่มีเพศต่างกัน มีความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาระยอง เขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อัปดุลกอร์เคอร์ อิบบรอฮิม (2552) ได้ศึกษา ระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า

ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่าง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จุไรรัตน์ จันทไทย (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอกูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอกูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกลนคร เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน

อนันต์ หะยิสานและ (2553) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ประเสริฐ เนียมแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการนิเทศการสอน และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บังอร แซงฮวด (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากตามลำดับ คือ

ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนการบริหารวิชาการ และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และการเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ของครูผู้สอน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

Smith (1974) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของครูใหญ่ที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนรัฐเทกซัส พบว่า คุณลักษณะที่มีประสิทธิภาพเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

- 1) สร้างสัมพันธภาพกับผู้บริหารระดับสูงกว่าโรงเรียนกับคณะกรรมการโรงเรียน
- 2) วางแผนและร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับคณะครูในโรงเรียน
- 3) สร้างความเข้าใจและมีการติดต่อระหว่างบ้านกับโรงเรียน
- 4) กระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาทั้งด้านอาชีพและส่วนตัว
- 5) ทำให้เกิดความมั่นคงและความเชื่อมั่นในบรรยากาศของโรงเรียนและตัวครูใหญ่เอง
- 6) มีอุปการะคุณ
- 7) พัฒนาตนเองในด้านวิชาการ
- 8) สร้างสามัคคีและทำงานร่วมกับครูในการส่งเสริมโรงเรียนของตนเอง
- 9) ทำงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 10) ทำงานอย่างมีสัมพันธภาพอันดีเยี่ยมกับชุมชน
- 11) เป็นผู้นำในทางวิชาการ
- 12) แสดงความสามารถในการสอนและการบริหารโรงเรียนให้เห็นประจักษ์
- 13) ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีและมีวินัย
- 14) มีความสัมพันธ์อย่างดีกับนักเรียน

Pantelides (1991) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรัฐอิลลินอยส์ ไอโอวา และเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูใหญ่จำนวน 90 คน โดยการสุ่มเป็นระบบตามสัดส่วน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานของไอโอวา (ITBS) โดยให้ครูใหญ่เป็นผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ส่วนการวัดพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ให้ครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนละ 8 คน รวมทั้งสิ้น 576 คน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีองค์ประกอบใดของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้

Cavazos (1999) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High Schools พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการพัฒนาเป้าหมายการปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน

Yamada (2000) ได้ทำการวิจัยถึงความรับผิดชอบ และสมรรถภาพในการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา เมืองเฟสโน รัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา พบว่า ความรับผิดชอบของผู้บริหาร โรงเรียนขึ้นอยู่กับ 1) เตรียมการในด้านการศึกษา 2) ประสิทธิภาพในการบริหาร 3) เพศ 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียน ส่วนสมรรถภาพของผู้บริหารในการเป็นผู้นำทางวิชาการนั้นขึ้นอยู่กับ 1) เพศ 2) การเตรียมการในด้านการศึกษา 3) ประสิทธิภาพในการบริหาร 4) จำนวนครั้งในการนิเทศผู้ร่วมงาน และ 5) ขนาดของโรงเรียนในการศึกษา ยังพบว่า มหาวิทยาลัยและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ควรจะได้มีโปรแกรมการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาในขอบข่ายของภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรและเป็นผู้นำทางวิชาการแก่ครูผู้สอน ได้รวมทั้งสามารถประเมินผลเพื่อช่วยเหลือคณะครูในฐานะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการจะมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อที่จะสามารถบริหารงานด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เอาจริงเอาจังกับการบริหารงานวิชาการ ก็คือ เป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำในการบริหารงานวิชาการสามารถนำและส่งเสริมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ตลอดจนสนับสนุนและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้การจัดกิจกรรมเสริมวิชาการต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 118 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษตราด ปีการศึกษา 2559 โดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) จำนวน 92 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษตราดเป็นเกณฑ์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามครูแบ่งตามขนาดโรงเรียนศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษตราดเป็นเกณฑ์

ลำดับที่	ขนาดโรงเรียน	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ขนาดเล็ก	28	20
2	ขนาดกลาง	47	36
3	ขนาดใหญ่	43	36
	รวม	118	92

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่เสนอของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check lists) จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่เสนอของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดใน 7 ด้าน มี 35 ข้อ คือ

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	จำนวน 5 ข้อ
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	จำนวน 5 ข้อ

โดยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ (พงศ์เทพจิระโร, 2559, หน้า 15) โดยให้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นลงในช่องประมาณค่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยมีความหมาย ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
3 คะแนน	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ นำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยจำแนกตามขอบเขตการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบไปด้วย 7 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย 6) ด้านการนิเทศการศึกษา 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

2. กำหนดกรอบแนวคิดและขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ชนิดกำหนดคำตอบเป็นข้อความ 5 ระดับ

4. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถามการใช้ภาษา และความครอบคลุมเนื้อหาสาระ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การผ่าน IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิได้ขอความอนุเคราะห์ให้ตรวจแบบสอบถาม มีดังนี้

5.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร อิ่มสวาสดี อาจารย์ประจำ

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.2 ดร.สมชาย อรุณธัญญา รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต1 และอาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

5.3 ดร.สุกิจ โพธิ์ศิริกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านค่าย จังหวัดระยอง
อาจารย์พิเศษ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน เพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม พบว่าข้อคำถาม (Item) ในแบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ .67-1.00 เป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ .67 แสดงว่าข้อคำถามนั้น ๆ มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลอง (Try-out) ใช้กับครูที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

6.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับคะแนนเฉลี่ยรวมของแบบสอบถามแต่ละด้าน (Item-total correlation) ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) รายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ระหว่าง .26-.81

6.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ $\alpha = .93$

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุมการทำงานนิพนธ์ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย และนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหาร โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและซองแสตมป์ที่มีชื่อที่อยู่ของผู้วิจัย พร้อมด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมา จำนวน 92 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับ นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของแต่ละข้อตามที่กำหนด
5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. เลือกแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์มาลงรหัสให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ แล้วบันทึกลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป
  - 3.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบสอบถามโดยใช้ค่าร้อยละ นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางและบรรยายเพื่อคุณลักษณะข้อมูลทั่วไป
  - 3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด โดยหาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์โดยรวมรายด้าน และรายข้อ โดยมีวิธีการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยใช้ Mid point average ตามแนวของพงศ์เทพ จิระโร (2559, หน้า 15) ดังนี้
    - 1.00-1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
    - 1.50-2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงวิชาการในระดับน้อย
    - 2.50-3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
    - 3.50-4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงวิชาการอยู่ในระดับมาก
    - 4.50-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t -test)

3.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยใช้สถิติพื้นฐานค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยการทดสอบค่าที (t -test) แตกต่างกัน
4. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา โดยการทดสอบความแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ คือ One-Way ANOVA ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
 SD แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
 n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
 MS แทน ค่าความแปรปรวน (Mean Square)
 SS แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนนเบี่ยงเบน (Sum of squares)
 df แทน ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
 p แทน ค่าความน่าจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญ
 t แทน ค่าสถิติทดสอบที
 F แทน ค่าสถิติทดสอบเอฟ
* แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาของครู

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาของครู ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	83	90.20
สูงกว่าปริญญาตรี	9	9.80
รวม	92	100.00
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	73	79.33
ตั้งแต่ 5-10 ปี	15	16.33
มากกว่า 10 ปี	4	4.34
รวม	92	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	20	21.70
ขนาดกลาง	36	39.15
ขนาดใหญ่	36	39.15
รวม	92	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 92 คน มีสถานภาพดังนี้
 วุฒิกการศึกษา ส่วนใหญ่ครูผู้สอนมีวุฒิกการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 90.20 และครูผู้สอนมีวุฒิกการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี
 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.80

ประสบการณ์การทำงาน ส่วนใหญ่ครูผู้สอนมีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 5 ปี
 จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 79.33 ครูผู้สอนมีประสบการณ์การทำงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี
 จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 16.33 และครูผู้สอนมีประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี
 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.34

ขนาดสถานศึกษา ส่วนใหญ่ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่เป็นสถานศึกษาขนาดกลาง
 จำนวน 36 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.15 ขนาดใหญ่ จำนวน 36 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 39.15
 และสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 20 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 21.70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
 ตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถม ศึกษาตราด ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนา
 สื่อการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา
 และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีผลการการศึกษาทั้ง 7 ด้าน ดังปรากฏ
 ในตารางที่ 3-10

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.63	0.39	มาก	7
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.71	0.42	มาก	5
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.81	0.47	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.85	0.39	มาก	1
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	3.77	0.40	มาก	3
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.72	0.29	มาก	4
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	3.69	0.31	มาก	6
เฉลี่ย	3.74	0.22	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ในด้านต่าง ๆ โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา	3.70	0.82	มาก	1
2. สนับสนุนการสอนของครูโดยจัดหาเอกสาร หลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และ สื่อการเรียนการสอน	3.65	0.69	มาก	2
3. นิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตร ท้องถิ่น	3.64	0.66	มาก	3
4. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร อย่างสม่ำเสมอ	3.62	0.64	มาก	4
5. ส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อการนำ หลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด	3.55	0.79	มาก	5
เฉลี่ย	3.63	0.39	มาก	

จากตารางที่ 4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร
สถานศึกษา สนับสนุนการสอนของครู โดยจัดหาเอกสาร หลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์
และสื่อการเรียนการสอนและนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อการนำหลักสูตรไปใช้
ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการจัดการเรียนรู้

ด้านการจัดการเรียนรู้	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.97	0.76	มาก	1
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทางวิชาการเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกสถานที่	3.74	0.92	มาก	3
3. ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู โดยตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู	3.53	0.73	มาก	5
4. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน	3.54	0.64	มาก	4
5. ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างหลากหลายสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม	3.77	0.76	มาก	2
เฉลี่ย	3.71	0.42	มาก	

จากตารางที่ 5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรม การเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทางวิชาการเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกสถานที่ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู โดยตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. กำหนดนโยบายกระตุ้นการใช้สื่อและนวัตกรรม การเรียนการสอนที่ทันสมัย	3.67	0.80	มาก	4
2. ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้	3.82	0.69	มาก	3
3. ส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยี สารสนเทศ (ICT)	3.89	0.70	มาก	2
4. ส่งเสริมให้ครูศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนา สื่อการเรียนรู้	3.62	0.85	มาก	5
5. กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพ ของสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ	4.04	0.84	มาก	1
เฉลี่ย	3.81	0.47	มาก	

จากตารางที่ 6 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพ
ของสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่าย
เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้
ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อ
การเรียนรู้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ส่งเสริมให้ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ ใกล้เคียง	4.00	0.66	มาก	2
2. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อ การสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน	4.24	0.65	มาก	1
3. ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และนอกสถานศึกษา	3.77	0.79	มาก	3
4. สนับสนุนและเปิด โอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	3.57	0.62	มาก	5
5. กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพเกี่ยวกับการใช้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.66	0.70	มาก	4
เฉลี่ย	3.85	0.39	มาก	

จากตารางที่ 7 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
 โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก
 มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้าง
 องค์ความรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น
 ในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง และส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งใน และ
 นอกสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนับสนุนและเปิด โอกาสให้ชุมชน
 ได้เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย

ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัด ประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	3.96	0.76	มาก	2
2. ส่งเสริมครูจัดทำแผนการวัดประเมินผล แต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัด การเรียนรู้	3.61	0.86	มาก	4
3. ให้คำแนะนำ คำปรึกษาครูด้านการวัดผล ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง	3.66	0.62	มาก	3
4. จัดให้มีฝ่ายส่งเสริม ดูแลและนิเทศการทำวิจัย ในชั้นเรียนของครู	4.04	0.63	มาก	1
5. ส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนา คุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.58	0.60	มาก	5
เฉลี่ย	3.77	0.40	มาก	

จากตารางที่ 8 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย
จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีฝ่ายส่งเสริม ดูแลและนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียน
ของครู กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และ
ให้คำแนะนำ คำปรึกษาครูด้านการวัดผล ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละ
กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. จัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา	3.78	0.63	มาก	3
2. ให้ความรู้ คำแนะนำ แก่บุคลากรด้านวิชาการ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	3.80	0.579	มาก	2
3. ดูแล ส่งเสริม นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด	3.51	0.62	มาก	5
4. ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู ด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.86	0.74	มาก	1
5. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา	3.70	0.62	มาก	4
เฉลี่ย	3.72	0.29	มาก	

จากตารางที่ 9 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ความรู้ คำแนะนำ แก่บุคลากรด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และจัดให้มีระบบ นิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ดูแล ส่งเสริม นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการพัฒนา
ระบบประกันคุณภาพภายใน

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	<i>n</i> = 92		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ	3.70	0.81	มาก	3
2. จัดระบบบริหารและสารสนเทศที่เอื้อต่อ การประกันคุณภาพการศึกษา	3.80	0.72	มาก	2
3. ชี้แจงครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ	3.51	0.69	มาก	5
4. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน ของสถานศึกษา	4.00	0.56	มาก	1
5. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพ ภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทราบ	3.54	0.58	มาก	4
เฉลี่ย	3.69	0.31	มาก	

จากตารางที่ 10 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน
ของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศที่เอื้อต่อการประกันคุณภาพการศึกษา และกำหนด
มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย
น้อยที่สุด คือ จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัด
และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษาของครู ดังปรากฏในตารางที่ 11-16

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา

	ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า		ระดับ	อันดับ	สูงกว่า ปริญญาตรี		ระดับ	อันดับ
	<i>n</i> = 83				<i>n</i> = 9			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>			$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการบริหารจัดการ	3.64	0.40	มาก	7	3.56	0.33	มาก	6
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.72	0.42	มาก	5	3.60	0.44	มาก	5
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.81	0.47	มาก	2	3.76	0.44	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.86	0.40	มาก	1	3.78	0.38	มาก	1
5. ด้านการวัดประเมินผลและ	3.78	0.41	มาก	3	3.69	0.38	มาก	4
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.73	0.27	มาก	4	3.71	0.48	มาก	3
7. ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายใน	3.71	0.31	มาก	6	3.51	0.32	มาก	7
เฉลี่ย	3.75	0.23	มาก		3.66	0.21	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นดังนี้

ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา
ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และด้านการบริหารจัดการ
หลักสูตร

ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนา
สื่อการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการจัดการเรียนรู้
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า		สูงกว่า ปริญญาตรี		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>n</i> = 83		<i>n</i> = 9			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.64	0.40	3.56	0.33	0.63	.54
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.72	0.42	3.60	0.44	0.82	.41
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.81	0.47	3.76	0.44	0.36	.72
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.86	0.40	3.78	0.38	0.56	.58
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	3.78	0.41	3.69	0.38	0.63	.53
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.73	0.27	3.71	0.48	0.14	.89
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	3.71	0.31	3.51	0.32	1.83	.07
เฉลี่ย	3.75	0.23	3.66	0.21	1.178	.24

จากตารางที่ 12 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย
เกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ต่ำกว่า 5 ปี		ระดับ	อันดับ	ตั้งแต่ 5-10 ปี		ระดับ	อันดับ	มากกว่า 10 ปี		ระดับ	อันดับ
	n = 73				n = 15				n = 4			
	$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.66	0.38	มาก	7	3.51	0.40	มาก	7	3.90	0.20	มาก	2
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.78	0.42	มาก	3	3.53	0.344	มาก	6	3.55	0.44	มาก	6
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.85	0.44	มาก	2	3.65	0.55	มาก	5	3.60	0.63	มาก	5
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.87	0.41	มาก	1	3.71	0.30	มาก	4	4.00	0.28	มาก	1
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	3.75	0.43	มาก	4	3.85	0.27	มาก	1	3.80	0.28	มาก	3
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.73	0.29	มาก	5	3.72	0.24	มาก	3	3.70	0.50	มาก	4
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน	3.70	0.33	มาก	6	3.73	0.22	มาก	2	3.53	0.38	มาก	7
เฉลี่ย	3.76	0.23	มาก		3.65	0.19	มาก		3.70	0.24	มาก	

จากตารางที่ 13 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นดังนี้

ครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศ
การศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 5-10 ปี โดยรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ครูผู้สอนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 10 ปี โดยรวมและรายด้าน
อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา
ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ
ภายใน

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์
ในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	0.06	1	0.06	0.39	.54
	ภายในกลุ่ม	13.72	90	0.15		
	รวม	13.78	91			
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.12	1	0.12	0.68	.41
	ภายในกลุ่ม	16.31	90	0.18		
	รวม	16.43	91			

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
3. ด้านการพัฒนาสื่อ การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.03	1	0.03	0.13	.72
	ภายในกลุ่ม	20.05	90	0.22		
	รวม	20.07	91			
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.05	1	0.05	0.31	.58
	ภายในกลุ่ม	14.06	90	0.16		
	รวม	14.11	91			
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	0.07	1	0.07	0.40	.53
	ภายในกลุ่ม	14.65	90	0.16		
	รวม	14.71	91			
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.00	1	0.00	0.02	.89
	ภายในกลุ่ม	7.67	90	0.09		
	รวม	7.67	91			
7. ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายใน	ระหว่างกลุ่ม	0.32	1	0.32	3.36	.07
	ภายในกลุ่ม	8.67	90	0.10		
	รวม	8.99	91			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.07	1	0.07	1.39	.24
	ภายในกลุ่ม	4.51	90	0.05		
	รวม	4.58	91			

จากตารางที่ 14 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดร
จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ
ทางสถิติ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่าย
เกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดเล็ก		ระดับ	อันดับ	ขนาดกลาง		ระดับ	อันดับ	ขนาดใหญ่		ระดับ	อันดับ
	n = 20				n = 36				n = 36			
	$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD			$\bar{X}$	SD		
1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร	3.51	0.53	มาก	7	3.73	0.35	มาก	5	3.62	0.31	มาก	6
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	3.72	0.43	มาก	5	3.77	0.44	มาก	4	3.64	0.41	มาก	5
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้	3.87	0.36	มาก	1	3.79	0.50	มาก	3	3.79	0.50	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.80	0.34	มาก	3	3.86	0.42	มาก	1	3.87	0.40	มาก	1
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย	3.85	0.32	มาก	2	3.79	0.41	มาก	2	3.70	0.43	มาก	4
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	3.68	0.19	มาก	6	3.71	0.36	มาก	6	3.77	0.26	มาก	3
7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายใน	3.74	0.38	มาก	4	3.69	0.29	มาก	7	3.66	0.30	มาก	7
เฉลี่ย	3.74	0.20	มาก		3.76	0.25	มาก		3.72	0.21	มาก	

จากตารางที่ 15 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เป็นดังนี้

ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร

ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่ง แปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการบริหารจัดการ หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	0.74	2	0.37	2.53	0.09
	ภายในกลุ่ม	13.04	89	0.15		
	รวม	13.78	91			
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.30	2	0.15	0.82	0.45
	ภายในกลุ่ม	16.13	89	0.18		
	รวม	16.43	91			

ตารางที่ 16 (ต่อ)

สภาพการบริหารงาน วิชาการ	แหล่ง แปรปรวน	<i>SS</i>	<i>df</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
3. ด้านการพัฒนาสื่อ การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.10	2	.048	0.22	0.81
	ภายในกลุ่ม	19.98	89	.224		
	รวม	20.07	91			
4. ด้านการพัฒนา แหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	0.06	2	0.03	0.19	0.83
	ภายในกลุ่ม	14.05	89	0.16		
	รวม	14.11	91			
5. ด้านการวัดประเมินผล และวิจัย	ระหว่างกลุ่ม	0.33	2	0.16	1.01	0.37
	ภายในกลุ่ม	14.39	89	0.16		
	รวม	14.72	91			
6. ด้านการนิเทศ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.12	2	0.06	0.69	0.51
	ภายในกลุ่ม	7.55	89	0.09		
	รวม	7.67	91			
7. ด้านการพัฒนาระบบ ประกันคุณภาพภายใน	ระหว่างกลุ่ม	0.08	2	0.04	0.40	0.67
	ภายในกลุ่ม	8.91	89	0.10		
	รวม	8.99	91			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.03	2	0.02	0.33	0.72
	ภายในกลุ่ม	4.55	89	0.05		
	รวม	4.58	91			

จากตารางที่ 16 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดร
จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 118 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 7 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5) ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย 6) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และ 7) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .26-.81 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe') ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ตามลำดับ ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนการสอนของครูโดยจัดหาเอกสาร หลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนและนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรม การเรียนรู้อย่างหลากหลายสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทางวิชาการเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกสถานที่ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพ และประสิทธิภาพของสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) และส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม การเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครูศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง และส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.5 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีฝ่ายส่งเสริม ดูแล และนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัด ประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และให้คำแนะนำ คำปรึกษาครูด้านการวัดผล ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครู ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ความรู้ คำแนะนำ แก่บุคลากรด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ และจัดให้มีระบบ นิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ดูแล ส่งเสริม นิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอน ของผู้สอนอย่างใกล้ชิด

1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยรวมและรายข้อมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ จัดให้มีการประเมิน คุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา จัดระบบบริหารและสารสนเทศที่เอื้อต่อ การประกันคุณภาพการศึกษา และ กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับบุคลากร อย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงาน ประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์ เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์ เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์ เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญจากการค้นพบ ในการศึกษา ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มียุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา สถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากล และส่งเสริมการแข่งขันทางวิชาการ

มีการจัดการเรียนสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการพัฒนาการศึกษาเพื่อสู่อาเซียนประกอบกับเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้รู้รอบด้าน อีกทั้งในหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการบริหารสถานศึกษาจึงจัดฝึกการอบรมให้กับผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำ จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนางานด้านวิชาการ การวางแผน การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การจูงใจ การสนับสนุนและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน การสนับสนุนการวัดประเมินผลของนักเรียนเป็นผู้ประสานงาน ควบคุมงานด้านวิชาการ พัฒนาสภาพการทำงานของครู และสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cavazos (1999) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High Schools พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ในการสนับสนุนการพัฒนา เป้าหมาย การปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการมอบอำนาจให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลกอร์เคร์ อิบบรอฮิม (2552) ได้ศึกษา ระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ เนียมแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและผลักดันครูให้ปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจน และให้การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับคณะครูในโรงเรียนได้จนทำให้การบริหารจัดการหลักสูตร เป็นไปตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับงานแนวคิดของ ชวลิต ชูกำแหง (2550, หน้า 64-65) ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรเป็นการบริหารงานด้านวิชาการ ซึ่งเปรียบเสมือนการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด การบริหารหลักสูตรนั้น เป็นระบบ

ของหลักสูตร จะต้องบริหารอย่าง เป็นระบบระเบียบและรวมถึงกระบวนการเรียนการสอน ด้วยระบบการบริหารหลักสูตรจะต้อง มีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ การวางแผนหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของปราณี นิมิตร (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอน ในอำเภอบ้านนังสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะลา เขต 2 พบว่าการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบ้านนังสตา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาระยะลา เขต 2 พบว่า รายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ ของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา ตามขอบข่ายงานวิชาการ พบว่าระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านงานพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดราด ให้ความ สำคัญด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวการปฏิรูปหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาเด็กทุกคนในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญคือ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา ตามขอบข่ายงานวิชาการ พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการงานพัฒนากระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ชัยณรงค์ นาถิม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังต่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 รายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 25) การจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเป้าหมายที่สำคัญสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะที่สำคัญ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน

1.3 ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีการส่งเสริมด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยส่งเสริมครูเข้ารับการอบรมการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง และมีการพัฒนามากขึ้นทำให้ครูสามารถประยุกต์ใช้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จูไรรัตน์ จันทไทย (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในอำเภอภูพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ หะยิสสา (2553) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจ รายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ เนียมแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.4 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนการสอน สนับสนุนให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้ และประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรมวิชาการ (2546, หน้า 19) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นการพัฒนาแหล่งข้อมูลข่าวสาร สนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่เรียนใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา พบว่า

ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการด้านงานพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันท์ธนาภา แจ่มจำรัส (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 วิทยานิพนธ์

1.5 ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดรชด ให้ความสำคัญของการวัดประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนและการวิจัย เพื่อตามแนวทางหลักสูตรแกนกลาง โดยมีแผน โยบายส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง องค์ความรู้ นวัตกรรม และทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาระบบบริหารจัดการความรู้ และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์กับนักเรียน และสนับสนุนให้ครูผู้สอนในสถานศึกษาวัด และประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย พร้อมนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ฉิมทับ (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบ้านนิงस्ता สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา เขต 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของ ครูผู้สอนในอำเภอบ้านนิงस्ता สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา เขต 2 วิทยานิพนธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันท์ธนาภา แจ่มจำรัส (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการพัฒนา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 วิทยานิพนธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประเสริฐ นิยมแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดรชด ให้ความสำคัญ และตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าการนิเทศการสอน มีความจำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาศึกษาการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง และมีการนิเทศ ภายใต้อย่างเป็นระบบ โดยเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร เพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงศ์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา

ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ งานนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ หะยีสา (2553) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่ พิเศษเฉพาะกิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 มีการปฏิบัติงานบริหารวิชาการของ ผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจ รายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ประเสริฐ นิยมแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายใน มีแนวนโยบายพัฒนามาตรฐาน และระบบประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระบบประกัน คุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ระบบตรวจสอบและประกันคุณภาพ มีข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุงการจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามที่คาดหวังไว้ต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครูสังกัด เทศบาลนครยะลา พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการด้านงานพัฒนาระบบประกันคุณภาพใน สถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุไรรัตน์ จันทไทย (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในเขต อำเภอกุพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็น ของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในอำเภอกุพาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสกลนคร เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, หน้า 230) การประกันคุณภาพ การศึกษา เป็นการบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา คุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทาง การศึกษา ทั้งผู้รับบริการ โดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถาน ประกอบการ ประชาชน และสังคม โดยรวมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกัน ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน มองผู้บริหารสถานศึกษาว่าให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้เข้ารับการอบรมในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพและความสามารถของตนเองอยู่เสมอ เช่น การเข้ารับการอบรมเพื่อทำผลงานทางวิชาการ หรือการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี จึงมีทัศนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี ฉิมทับ (2551) ได้ศึกษา การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบันนังสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบันนังสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ นาถิม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปฐม ปริบุญฉงกุล (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมองผู้บริหารสถานศึกษาว่าให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการส่งเสริมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ครูได้เข้ารับการพัฒนาโดยการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการ ส่งผลให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่ำกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ต่างได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการเท่าเทียมกัน จึงมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยณรงค์ นาถิม (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลกอรีเดร์ อิบบรอฮิม (2552) ได้ศึกษา ระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร ช่างหวด (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ของครูผู้สอน แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียน

ในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกัน อาจมองว่าผู้บริหารสถานศึกษาว่าขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน ไม่ใช่ปัจจัยในการบริหารงานแต่อาจเกิดจากผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์ในการบริหารและสามารถร่วมทำงานกับครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างดี และสืบเนื่องจากโครงการ ไทยเข้มแข็งซึ่งสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ต่างก็ได้รับงบประมาณในการบริหารจัดการ ส่งผลให้ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จึงมีทัศนคติต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัชดา วัฒศรี(2550) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รพงค์ สุทธิศักดิ์ (2551) ได้ศึกษา ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดเทศบาลนครยะลาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อับดุลกอรีเดร์ อิบบรอฮิม (2552) ได้ศึกษา ระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวมีข้อเสนอแนะหลัก 2 ประการ คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเป็นรายด้าน เพื่อนำมาพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู โดยตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู
3. ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรส่งเสริมให้ครูศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้
4. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
5. ด้านการวัดประเมินผลและวิจัยผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิเคราะห์วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

6. ด้านการนิเทศการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรดูแล ส่งเสริม นิเทศติดตาม การจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด

7. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรจัดทำรายงาน ประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและภารกิจหลักตามเกณฑ์ มาตรฐานสถานศึกษาในตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมในการดำรง ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

2. ควรมีการศึกษาปัญหาและการแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

3. ควรศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กองวิจัยทางการศึกษา. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉันท ชาติทอง. (2553). การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จันทร์ฉาวา แจ่มจำรัส. (2552). ความต้องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาละเชิงเทรา เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์เพ็ญ ประสาทไทย. (2551). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านกระทุ่มราย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จุไรรัตน์ จันทไทย. (2553). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในเขตอำเภอกุฉินารายณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 1. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ชวลิต ชุกาแพง. (2551). การพัฒนาหลักสูตร. มหาสารคาม: ทีคิวพี จำกัด.
- ชัยณรงค์ นาถิม. (2552). ความคาดหวังต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระแก้ว เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชำนาญ ท้วมพงษ์. (2550). ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โรงเรียนในกิ่งอำเภอนิคมพัฒนา สำนักงานประถมศึกษาของ เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัช. (2551). การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5). ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2544). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล มาตรฐาน. (2544). การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ: เสนาธรรม.
- ชวีช บุญยง. (2550). ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธีระ รุณเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: แอลเพรส.
- ธีระ รุณเจริญ. (2549 ก). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ธีระ รุณเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ชุมทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์.
- บงอร ช่างหวด. (2555). ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บัวผัน ขันดี. (2551). การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของครูและผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปทุม ปริบูรณ์กุล. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 2. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ประยูร อาคม. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเสริฐ เนียมแก้ว. (2554). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา*. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 4(2), 175-188.
- ปราณี ฉิมทับ. (2551). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของครูผู้สอนในอำเภอบ้านนั้งสตา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พงศ์เทพ จิระโร. (2559). *หลักการวิจัยทางการศึกษา*. ชลบุรี: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัชรี จิระจรัสชัย. (2545). *ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีตามการรับรู้ของครู*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- พัชรีรี ชมพู่ค่า. (2545). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- พัฒนา อำทำว. (2548). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2552). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- พิสนุ ฟองศรี. (2549 ก). *การประเมินผลทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- ภารดี อนันต์นารี. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. ชลบุรี: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2536). *ประมวลสาระชุดวิชา: ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ ในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 5-8*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). *ภาวะผู้นำ = Leader*. กรุงเทพฯ: Daimond in Business Word.

- รัตน์ ปานแก้ว.(2552). *ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 และเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- วรรณ อุดมศาสตร์สกุล. (2551). *การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการปฏิรูปการสอนของครู ในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบัตานี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รววิทย์ นิตะศิลป์. (2551). *สื่อและนวัตกรรมแห่งการเรียนรู้*. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2553). *หลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา: กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาหลักสูตร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- วิไลพร อภิบาลศรี. (2551). *ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายนครินทร์ อำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระแก้ว เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิษณุ จุลวรรณ. (2547). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วีระชาติ วิชาศรี. (2550). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิรัช ชวตกาญจน์. (2551). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2545). *ประสิทธิผลของภาวะผู้นำของผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารการศึกษา: คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารยุคโลกาภิวัตน์*. *วารสารวิชาการ*, 5(1), 7- 13.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ใหม่*. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น. การพิมพ์.

- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2547). เอกสารประกอบการสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการ
การจัดทำหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. นครปฐม: ส. ประจักษ์นครปฐม.
สมคิด สร้อยน้ำ. (2547). การพัฒนาตัวแบบของคํการแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษิต, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2557). สารสนเทศและข้อมูลพื้นฐาน
ทางการศึกษา. ตราด: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2559). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา.
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). หลักเกณฑ์และวิธีการ
พัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ
สถานศึกษา. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 30, 30-32.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. เข้าถึงได้จาก
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid395>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา:
ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (2552-2559)
ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560)
สะท้อนปัญหาและทางออก ตอบโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552 ก). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
ฉบับใช้ในโรงเรียน โครงการนำร่องการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552 ข). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- สุมลพรรณ เกิดโมลี. (2550). *พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเทศบาล
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างตามความคิดเห็นของบุคลากร*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุรพงษ์ สุทธิศักดิ์. (2551). *ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะ
ของครูสังกัดเทศบาลนครยะลา*. สารนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อนันต์ หะยีสาและ. (2553). *การปฏิบัติงานบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่
เฉพาะกิจ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1*. สารนิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อับดุลกอเดร์ อิบบรอฮิม. (2552). *ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 3*. สารนิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Cavazos, J. M. (1999). *The instructional leadership if high school principals in successful
hispanic majority high schools*. Doctoral Dissertation, Faculty of Graduate School,
The University of Texas at Austin, U.S.A
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York:
Harper and Collins.
- Daft, R. L. (1994). *Management*. Fort Worth: The Dryden Press.
- Daft, R. L. (1999). *Leadership: Theory and practice*. Forth Worth, TX: Dryden Press.

- Davis, G. A., & Thomas, M. A. (1989). *Effective schools and effective teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Duke, D. L. (1987). *School leadership and instructional improvement*. New York: Random House.
- Hersey, P., & Blanchard, K. H. (1993). *Management of organizational behavior: Utilizing human resources* (6th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (1982). *Educational administration*. New York: Random House.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- McEwan, E. K. (1998). *Seven steps to effective instructional leadership*. CA: Macmillan.
- Pantelides, J. R. (1991). An exploration of the relationship between specific instructional leadership behaviors of elementary principals and student achievement. *Dissertation Abstracts International*, 52(3), 768-A.
- Sergiovani, T. (1984). *Handbook for effective department leadership*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Seyfarth, J. T. (1999). *The principal: New leadership for new challenges*. NJ: Prentice-Hall.
- Smith, H. B. (1974). Description of effective and ineffective behavior of school principals. *Dissertation Abstracts International*, 35, 1936-A.
- Steers, R. M. (1977). *Organization effectiveness*. California: Goodyear.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. New York: The Free Press.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. New York: The Free Press.
- Yamada, A. T. (2000). *Elementary school principals' perceptions of responsibilities and competencies for instructional leadership*. Doctoral Dissertation, Faculty of the Graduate school, University of the Pacific Stockton: California, U.S.A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.102

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

27 มกราคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย
2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ได้มีความเห็นชอบให้นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาทำงานนิพนธ์ ซึ่งในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
เพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวนิตินิภา เสนาฤทธิ รหัส 58950124

งานนิพนธ์เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

โดยมี ดร. ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าว
เป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
ของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-1025

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.103

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

30 มกราคม 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ได้มีความเห็นชอบให้นิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์ ซึ่งในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวนิตินิภา เสนาฤทธิ รหัส 58950124

งานนิพนธ์เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

โดยมี ดร.ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-1025

โทรสาร 0-3874-581

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.104

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

1 กุมภาพันธ์ 2560

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้มีความเห็นชอบในให้นิสิต ระดับบัณฑิตศึกษา
หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ทำงานนิพนธ์
ซึ่งในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังรายนามต่อไปนี้

นางสาวนิตินิภา เสนาฤทธิ์ รหัส 58950124

งานนิพนธ์เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู
โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

โดยมี ดร. ธนวิน ทองแพง เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน
เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร 0-3810-1025

โทรสาร 0-3874-581

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียน
ในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ ผู้ตอบได้แก่ของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
  2. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตรงตามความเป็นจริงในการปฏิบัติ
  3. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามจะนำผลมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น
  4. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบ
ที่ตรงตามความเป็นจริงของโรงเรียนของท่าน
- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ด้านการนิเทศการศึกษา
และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน
ด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นางสาวนิตินิภา เสนาฤทธิ

นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ลงใน ช่องหน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. วุฒิการศึกษา

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ต่ำกว่า 5 ปี

ตั้งแต่ 5 -10 ปี

มากกว่า 10 ปี

3. ขนาดสถานศึกษา

ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนน้อยกว่า 120 คน)

ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 120-300 คน)

ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามความคิดเห็นทุกด้านและทุกข้อ โดยให้ค่าของระดับคะแนน ระดับ ตามความเป็นจริง ดังนี้

- 5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร					
1. ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
2. สนับสนุนการสอนของครูโดยจัดหาเอกสาร หลักสูตร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน					
3. นิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น					
4. ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ					
5. ส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาเพื่อนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด					
ด้านการจัดการเรียนรู้					
6. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมทางวิชาการเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกสถานที่					
8. ติดตามการจัดการเรียนรู้ของครูโดยตรวจแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู					

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
9. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน					
10. ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรม					
ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้					
11. กำหนดนโยบายกระตุ้นการใช้สื่อและนวัตกรรม การเรียนการสอนที่ทันสมัย					
12. ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ พัฒนาสื่อและนวัตกรรม การเรียนรู้					
13. ส่งเสริมครูให้มีการใช้สื่อผ่านเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT)					
14. ส่งเสริมให้ครูศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้					
15. กำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					
16. ส่งเสริมให้ครูสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและพื้นที่ใกล้เคียง					
17. จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน					
18. ส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
19. สนับสนุนและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามาใช้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา					
20. กำกับติดตามประเมินคุณภาพเกี่ยวกับการใช้และพัฒนาแหล่งเรียนรู้					

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการวัดประเมินผลและวิจัย					
21. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดประเมินผลของสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
22. ส่งเสริมจัดทำแผนการวัดประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้					
23. ให้คำแนะนำคำปรึกษาครูด้านการวัดผลประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง					
24. จัดให้มีฝ่ายส่งเสริมดูแลและนิเทศการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู					
25. ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้					
ด้านการนิเทศการศึกษา					
26. จัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา					
27. ให้ความรู้คำแนะนำแก่บุคลากรด้านวิชาการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ					
28. ดูแลส่งเสริมนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนอย่างใกล้ชิด					
29. ติดตามประเมินผลการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
30. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่นหรือเครือข่ายการนิเทศภายในเขตพื้นที่การศึกษา					

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน					
31. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ					
32. จัดระบบบริหารและสารสนเทศที่เอื้อต่อการประกัน คุณภาพการศึกษา					
33. ชี้แจงครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ					
34. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐาน ของสถานศึกษา					
35. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมิน คุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ					

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

การตรวจหาค่าความสอดคล้องของเครื่องมือ

ตารางที่ 17 ความสอดคล้องของข้อความภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประจวบคีรีขันธ์

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	
1	1	1	1	3	1
2	1	1	1	3	1
3	1	1	1	3	1
4	1	1	1	3	1
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	1	3	1
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1
10	1	1	1	3	1
11	1	1	1	3	1
12	1	1	1	3	1
13	1	1	1	3	1
14	1	1	1	3	1
15	1	1	1	3	1
16	1	1	1	3	1
17	1	1	1	3	1
18	1	1	1	3	1
19	1	1	1	3	1
20	1	1	1	3	1
21	1	1	1	3	1
22	1	1	0	2	.67
23	1	1	1	3	1
24	1	1	1	3	1

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ				ค่า IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	รวม	
25	1	1	1	3	1
26	1	1	1	3	1
27	1	1	1	3	1
28	1	1	1	3	1
29	1	1	1	3	1
30	1	1	1	3	1
31	1	1	1	3	1
32	1	1	1	3	1
33	1	1	1	3	1
34	1	1	1	3	1
35	1	1	1	3	1

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ตารางที่ 18 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
1	.58	19	.81
2	.38	20	.44
3	.81	21	.49
4	.33	22	.32
5	.64	23	.40
6	.58	24	.50
7	.47	25	.56
8	.40	26	.64
9	.51	27	.29
10	.44	28	.26
11	.56	29	.29
12	.81	30	.32
13	.45	31	.40
14	.50	32	.44
15	.56	33	.29
16	.73	34	.45
17	.50	35	.42
18	.64		

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่น = .93

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวนิตนิกา เสนาฤทธิ์
วัน เดือน ปีเกิด	25 เมษายน พ.ศ. 2528
สถานที่เกิด	อำเภอพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/15 หมู่ 4 ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2556-2560	ครู คศ. 1 โรงเรียนบ้านคลองพร้าว ตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา